

398.5

4-61

4. 1. 1942

10. 1. 1942. 10. 1. 1942

1942. 1. 1. 1942. 1. 1. 1942.
1. 1. 1942. 1. 1. 1942. 1. 1. 1942.
1. 1. 1942. 1. 1. 1942. 1. 1. 1942.

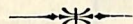
R. G. G. 1. 1. 1942. 1. 1. 1942.
1. 1. 1942. 1. 1. 1942. 1. 1. 1942.
1. 1. 1942. 1. 1. 1942. 1. 1. 1942.

398-5

Գ-61

ԳԻՐԳ

Ա Ռ Ա Կ Ա Ց

Վ Ի ԷՆՆԸ

Եփրեմյան Երանուհի Բնակարան

1936

56.740

Printed in Austria.

3130-88

ጥ ገ ጦ ቆ ሁ ሉ ሁ ሄ ሁ ያ

ፋ ሊበ ኩ ኮ ሁ ሁ

- 1 Խորայելի թագաւորին Դաւիթի որդւոցն Սողոմոնի առականքը.
- 2 Իմաստութիւնը ու խրատը գիտնալու համար,
Հանճարին խօսքերը հասկնալու համար.
- 3 Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու համար,
Ասլիքն արդարութիւնը, դատաստանը և ուղղութիւնը.
- 4 Միամիտներուն սրամտութիւն տալու համար,
Ու երկտեսարկներուն գիտութիւն և հանճար:
- 5 Իմաստութիւն թող լսէ ու էջ իմաստութիւնը աւելցնէ:
Ու հանճարեղ մարդը խոհեմութիւն ստանայ,
- 6 Աւտար ու *անմտութիւնը հասկնալու համար,
Կաւ իմաստուններուն խօսքերը ու անոնց խրթնաբաշտութիւնները:
- 7 Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վսեմն է,
Բայց յիմարները իմաստութիւնը ու կրթութիւնը
կ'անարգեն:
- 8 Որբեակ իմ, քու հօրդ խրատը մօտիկ ըրէ,
Ու քու մօրդ խօսքը մի մերժեր.
- 9 Վսեմի անսնը քու գլուխդ շնորհաց պատկ,
Եւ քու պարանոցդ մանեակներ պիտի բլան:

*ካፌ, ስብከተክርስቲያን
†ሀይለማርያም, ቅርባኝነት

- 10 Որդեակ իմ՝ եթէ մեղաւորները քեզ գլխէ հանել
ուզեն,
Գուն առնոց հաւանութիւն մի տար:
- 11 Եթէ լսեն, Մեզի հետ եկուր,
Արեան համար դարձնամուտ ըլլանք,
Անմեղ մարդուն համար առանց պատճառի ծա-
ծուկ տեղ սպասենք.
- 12 Զանոնք գերեզմանի պէս ողջ ողջ՝
Եւ գուրը իջնողներուն պէս ամբողջ կլլենք.
- 13 Ամէն տեսակ պատուական ստացուածք գտնենք,
Ու մեր տունները աւարով լեցնենք.
- 14 Քու վիճակդ մեր մէջ ձգէ,
Ամէն մէկ քսակ ունենանք:
- 15 Որդեակ իմ՝, անոնց հետ ճամբայ մի երթար,
Անոնց շաւիղէն քու ոտքերդ ետ պահէ.
- 16 Քանզի անոնց ոտքերը չարութեան կը վազեն,
Եւ արիւն թափելու կ'արտորան:
- 17 Արդարեւ ամէն թռչունին տէքերուն առջև
Պարսպ տեղ վարմեր կը լարուին.
- 18 Բայց անոնք իրենց արեանը համար դարան կը գործեն,
Ու իրենց կեանքին համար ծածուկ տեղ կը սպասեն:
- 19 Ամէն ագահին ճամբաները պայպէս են.
Ահա՛հա՛հա՛ իրեն անձնատուր եղողները կը մեռցնէ:
- 20 Իմաստութիւնը դուրսը քաջութիւն կ'աղաղակէ,
Ու հրապարակներու մէջ իր ձայնը կու տայ:
- 21 Անիկա բազմութիւն եղած տեղերուն գլուխը
Եւ դռներուն մուտքերուն մէջ կ'աղաղակէ,
Ու քաղաքին մէջ իր խօսքերը կը խօսի ա՛հ՛հա՛:
- 22 Ով անմիտներ, մինչև ե՞րբ անմտութիւնը պիտի
սիրէք,

- Մինչև ե՞րբ ծաղր ընողները ծաղր ընելով պիտի
զուարճանան,
Ու յիմարները դիտութիւնը առնեն:
- 23 Իմ՝ յանդիմանութեան դարձէք.
Ահա իմ՝ հոգիս ձեր վրայ պիտի թափեմ՝,
Իմ խօսքերս ձեզի պիտի հասկցնեմ:
- 24 Որովհետեւ ես կանչեցի, ու դուք չուզեցիք լսել.
Զեռքս երկնցուցի, ու մօտիկ ընող չեղաւ.
- 25 Հապա իմ՝ բարբ խրատներս մերժեցիք,
Եւ իմ՝ յանդիմանութիւնս չուզեցիք.
- 26 Ես ալ ձեր թշուառութեանը վրայ պիտի ծիծաղիմ,
Ու ձեր վախը հասնելուն՝ ծաղր պիտի ընեմ:
- 27 Երբ ձեր վախը հեղեղի պէս հասնի,
Զեր թշուառութիւնը մրրիկի պէս պատահի,
Եւ ձեր վրայ նեղութիւն ու տառապանք դայ,
- 28 Այն ատեն ինծի պիտի աղաղակեն, ու պատասխան
պիտի չտամ:
- Զիս պիտի փնտռեն ու պիտի չկրնան գտնել.
- 29 Որովհետեւ դիտութիւնը առեցին,
Ու Տէրոջը վախը չընտրեցին.
- 30 Իմ՝ խրատներս չուզեցին,
Ու բոլոր յանդիմանութիւնս անարգեցին.
- 31 Ուրեմն անոնք իրենց ճամբուն պտուղէն պիտի ուտեն,
Ու իրենց խորհուրդներէն պիտի կշտանան:
- 32 Վասն զի անմիտներուն խոտորիլը գլրենք պիտի մեռ-
ցնէ,
Եւ յիմարներուն *անհոգութիւնը զիրենք պիտի կոր-
սնցնէ:

33 Բայց ինծի մտիկ ընողը ապահովութեամբ պիտի
բնակի,

Ու չարիքներու վտանգն հանդարտ պիտի ըլլայ:

ԳԼ. Բ

- 1 Որդեակ իմ, եթէ իմ՝ խօսքերս ընդունիս,
Ու իմ պատուիրանքներս քովդ պահես,
2 Այնպէս որ ականջդ իմաստութեան տաս,
Ու սիրող հանճարին բանաս,
3 Եթէ դուն իմաստութիւնը +եղի կանչես,
Եւ քու ձայնդ հանճարին ուղղես,
4 Եթէ զանիկա արծաթի պէս փնտռես,
Ու ծածուկ գանձերու պէս խնդրես,
5 Այն տառն Տէրոջը վախը պիտի հասկնաս,
Եւ Աստուծոյ գիտութիւնը պիտի գտնես.
6 Վասն զի իմաստութիւնը Տէրը կու տայ.
Գիտութիւնը ու հանճարը անոր բերնէն են:
7 Անիկա ուղիղներուն համար *փրկութիւն կը պահէ.
Անիկա ուղղութեամբ քաղողներուն վահանն է,
8 Որպէս զի արդարութեան ճամբաները պաշտպանէ,
Ու իր սուրբերուն ճամբան պահէ:
9 Այն տառն արդարութիւնը, դատաստանը և ուղ-
ղութիւնը,
Ամէն ողէկ ճամբան պիտի հասկնաս:
10 Երբ իմաստութիւնը քու սրտիդ մէջ մտնէ,
Եւ գիտութիւնը քու հոգւոյդ ակորժելի ըլլայ,
11 Խոհեմութիւնը քեզ պիտի պահէ,

*Կա՛մ, իմաստութիւն

- Ու հանճարը քեզ պիտի պաշտպանէ.
12 Որպէս զի քեզ չար Բարբառ ճամբայէն,
Նենգութիւններ խօսող մարդէն ազատէ.
13 Անանջ՝ որոնք ուղիղ ճամբան թողուցեր են,
Որպէս զի խաւար ճամբաներու մէջ քալեն.
14 Զարուծիւն ընելով՝ կ'ուրախանան,
Եւ չարին նենգութիւններովը կը ցնծան.
15 Որոնց ճամբաները ծուռ են,
Ու անոնց ընթացքը խոտորակ է:
16 Որպէս զի Խաւ քեզ ազատէ օտար կնոջմէն,
Շողոքորթութիւն խօսող օտար կնոջմէն.
17 Որ իր երիտասարդութեան բարեկամը կը թողու,
Եւ իր Աստուծոյն ուխտը կը մոռնայ.
18 Քանզի անոր տունը մահուան կը տանի,
Ու անոր շաւիղները՝ մեռելներուն:
19 Անոր գացողները բնաւ չեն դառնար,
Եւ կեանքի ճամբաներուն չեն հասնիր:
20 Որպէս զի բարի Բարբառ ճամբան երթաս,
Ու արդարներուն շաւիղները պահես:
21 Քանզի ուղիղները երկրի վրայ պիտի բնակին
Եւ կատարեալները անոր մէջ պիտի մնան:
22 Բայց ամբարշտները երկրէ պիտի կորուին,
Ու անօրէնները անկէ պիտի փրցուն:

ԳԼ. Գ

- 1 Որդեակ իմ, մի մոռնար իմ՝ օրէնքս,
Հապա քու սիրող թող իմ պատուիրանքներս պահէ.
2 Վասն զի քեզի երկայն օրեր ու կենդանութեան տա-
րիներ

- Եւ յաջողութիւն պիտի աւելցնեն:
- 3 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քեզ չթողուն.
Ջաննք քու պարանոցիդ վրայ կապէ,
Քու սրտիդ տախտակին վրայ գրէ զաննք:
- 4 Այսպէս Աստուծոյ և մարդոց առջև
Շնորհք ու բարի համարում՝ պիտի գտնես:
- 5 Քու բոլոր սրտովդ Տէրոջը ապաւինէ,
Եւ քու իմաստութիւնդ մի վստահիր:
- 6 Քու ամէն ճամբաներուդ մէջ զանկիա ճանցիր,
Ու անկիա քու շաւիղներդ պիտի ուղղէ:
- 7 Դուն քու աչքիդ առջև իմաստուն մի բլար.
Տէրոջմէ վախցիր ու շարութիւնէ կա քաշուէ:
- 8 Առիկա քու *չիղերուդ առջևութիւն,
Եւ քու ուկորներուդ պարարտութիւն կ'ըլլայ:
- 9 Տէրոջը պատիւ բրէ քու ստացուածքէդ
Եւ քու բոլոր բերքերուդ երախայրիներէն.
- 10 Եւ քու շտեմարաններդ առատութիւնով պիտի լեց-
ուին,
Ու հնձաններէդ նոր գինին դուրս պիտի թափի:
- 11 Որդեակ իմ, Տէրոջը խրատը մի անարգեր,
Ու անոր յանգիմանութեան մի թունար.
- 12 Վասն զի Տէրը իր սիրածը կը խրատէ,
Ինչպէս հայր մը իր սիրական զաւակին հ'ընէ:
- 13 Երանի՛ այն մարդուն որ իմաստութիւն կը գտնէ,
Ու այն մարդուն որ հանճար կը ստանայ.
- 14 Վասն զի անոր շահը արծաթի շահէն աղէկ է,
Ու անոր արգիւնքը՝ մաքուր սակեան:

*Կա՛մ, պարտիդ.

- 15 Անկիա *գոհարներէն պատուական է.
Եւ քու բոլոր ցանկալի բաներդ չեն կրնար անոր հա-
ւասարիլ:
- 16 Անոր աջ ձեռքին մէջ օրերու երկայնութիւն,
Եւ ձախ ձեռքին մէջ հարստութիւն ու փառք կայ:
- 17 Անոր ճամբաները հաճոյական ճամբաներ են,
Եւ անոր բոլոր շաւիղները խաղաղութիւն են:
- 18 Անկիա իրեն յարողներուն կենաց ծառ է.
Ու զինք բռնողները երջանիկ կ'ըլլան:
- 19 Տէրը իմաստութիւնով չիմնեց երկիրը,
Եւ հանճարով հաստատեց երկինքը:
- 20 Անոր գիտութիւնովը անդունդները կը պատռին,
Ու ամպերը ցող կը կաթեցնեն:
- 21 Որդեակ իմ, ասոնք քու աչքերուդ առջևէն չեր-
թան.
Իմաստութիւնը ու խոհեմութիւնը քեզ պահէ.
- 22 Եւ քու հոգեւոյդ կեանք՝
Ու քու պարանոցիդ խաղաղ բլան:
- 23 Այն ատեն ճամբադ ապահովութեամբ պիտի քալես,
Եւ քու ոտքդ պիտի չաւհի:
- 24 Եթէ պառկիս՝ պիտի չվախնաս,
Ու եթէ քնանաս՝ քունդ անոյշ պիտի ըլլայ:
- 25 Պիտի չվախնաս յանկարծաճաճ վախէն,
Ոչ ալ ամբարիշտներուն ֆիւրուստէն՝ երբ գայ.
- 26 Վասն զի քու յոյսդ Տէրը պիտի ըլլայ,
Եւ քու ոտքդ պիտի պահէ, որպէս զի չբռնուի:

*Կա՛մ, բուստերէն

†Եթէ. շնորհք

‡Կա՛մ, արշաւանքէն

- 27 Երբ ձեռքէդ աղէկուածիւն ընել կու գայ,
*կարօտ եղողէն՝ մի արգիլեր զանկիտս:
- 28 Քու գրացիկդ ընաւ մի բսեր, Գնա ու դարձեալ եկուր,
Եւ վաղը կու տամ, երբ քու քովդ կայ:
- 29 Քու գրացիկդ դէմ՝ չարուծիւն մի մտած եր,
Քանի որ անկիա վատաճած եմք քեզի հետ կը
ընակի:
- 30 Առանց պատճառի մարդու հետ մի վիճիր,
Երբ անկիա քեզի չարուծիւն մը բրած չէ:
- 31 Բռնաւոր մարդուն մի նախանձիր,
Ու անոր ճամբաները ընաւ մի ընտրեր:
- 32 Վասն զի ծուռ մարդը Տերջը առջև պիղծ է.
Բայց Անոր ընտանութիւնը արդարներուն հետ է:
- 33 Ամբարիշտ մարդուն տանը մէջ Տերջը անէծքը կայ.
Բայց արդարներուն ընակարանը Անիկա կ'օրհնէ:
- 34 Յիրաւի Անիկա ծաղր ընողները ծաղր կ'ընէ,
Բայց խնարհներուն շնորհք կու տայ:
- 35 Խմատուէնները փառք պիտի ժառանգեն,
Բայց յիմարներուն բարձրանալը անարգանք պիտի
ըլլայ:

ԳԼ. Դ

- 1 Որդիք: Յէր հօրը խրատը լսեցէք,
Ու մտիկ ըրէք որպէս զի խմատութիւնը ճանչնաք:
- 2 Վասն զի ձեզի աղէկ կրթութիւն կու տամ.
Իմ օրէնքս մի թողուք:
- 3 Քանզի ես իմ՝ հօրս տղան էի,
Փափուկ ու սիրելի՝ իմ՝ մօրս առջև:

*Եբբ. Անոր տէրերէն

- 4 Անիկա ինծի կը սորվեցներ ու կ'ըսէր,
Քու սիրտդ իմ՝ խօսքերս թող լսեն.
Իմ պատուիրանքներս պահէ ու ապրէ:
- 5 Խմատութիւն ստացիր, խոհմութիւն ստացիր.
Մի մնանար, ու իմ՝ բերնիս խօսքերէն մի խոսարիր:
- 6 Զանկիա մի թողուր, ու անկիա քեզ պիտի պահէ.
Զանկիա սիրէ, ու անկիա քեզ պիտի պաշտպանէ:
- 7 Այն բանէ զլուր խմատութիւնն է, խմատութիւն
ստացիր.
Ու ամէն ստացած բաներուդ հետ խոհմութիւն
ստացիր:
- 8 Զանկիա մեծարէ, ու անկիա քեզ պիտի բարձրացնէ.
Եթէ զանկիա գրկես, քեզ պիտի պատուէ:
- 9 Անիկա քու գլխուդ շնորհաց զարդ պիտի տայ.
Քեզի փառաց պտակ պիտի պարգեւէ:
- 10 Մտիկ ըրէ, որդեակ իմ, ու իմ՝ խօսքերս ընդունէ.
Եւ քու կեանքիդ տարիները պիտի շատնան:
- 11 Քեզ խմատութեան ճամբուն մէջ Ժալէ սորվեցուցի.
Քեզ ուղղութեան շաւիղներուն մէջ պարաջուցի:
- 12 Որդե՛ք զի քալելու ատենդ ոտքիդ քայլերը չնեղնան,
Ու վազելու ատենդ չստիպ:
- 13 Ամուր բռնէ խրատը ու ընաւ մի թողուր.
Զանկիա պահէ, վասն զի քու կեանքդ անկիա է:
- 14 Ամբարիշտներուն ճամբան մի երթար,
Ու չարերուն ճամբուն մէջ մի քայլեր:
- 15 Անկէ զգուշացիր, անոր քովէն մի անցիր,
Անկէ խոտրէ ու անցիր:
- 16 Վասն զի անոնք մինչև որ չարութիւն չընեն՝ չեն
քնանար.
Ու եթէ Դէլ չկործանեն՝ քուններն կը փախչի:

- 17 Քանզի անոնք ամբարշտութեան հասցը կ'ուտեն,
Ու անիրաւութեան զինին կը խմեն:
- 18 Բայց արդարեան ճամբան ծաղուղ լոյսին պէս է,
Որ երթալով կը լուսաւորուի, մինչև կատարեալ օր
ըլլայ:
- 19 Ամբարշտներուն ճամբան խաւարի պէս է,
Ու չեն գիտեր թէ ինչ բանով իրենց ոտքը պիտի
սահի:
- 20 Որդեակ իմ, մօտիկ ըրէ իմ խօսքերս,
Քու տականջներդ իմ խօսքերուն տուր:
- 21 Անոնք քու աչքերուդ առջեւէն չերթան,
Ձանոնք քու սրտիդ մէջ պահէ:
- 22 Վասն զի զանոնք դանդներուն անոնք կեանք են,
Եւ անոնց բոլոր մարմինն՝ ըծշկութիւն:
- 23 Ամէն զգուշութիւնով քու սիրտդ պահէ,
Քանզի կեանքի *աղբիւրները անկէ են:
- 24 Ծուռ բերանը քեզմէ մէկդի ըրէ,
Ու անիրաւ շրթանքները քեզմէ հեռացուր:
- 25 Քու աչքերդ ուղիղ նային,
Ու արտեանսունքներդ շիտակ դէպի առջեւդ ըլլան:
- 26 Ոտքերուդ շաւիղները շիտակէ,
Եւ քու բոլոր ճամբաներդ հաստատուին:
- 27 Այլ կամ ձախ կողմը մի խաորիր,
Ոտքդ չարութեան դարձուր:

ԳԼ. Ե

- 1 Որդեակ իմ, մօտիկ ըրէ իմաստութեանս,

- Եւ քու տականջդ իմ հանճարիս տուր,
2 Որպէս զի խաչեմութիւն պահես,
Ու քու շրթանքներդ գիտութիւն պահեն:
- 3 Վասն զի օտար կնոջ շրթանքներէն խորիսի մեղր
կը կաթի,
Ու անոր քիմքը իւղէն կալուղ է:
- 4 Բայց անոր վախճանը օշինդիբ պէս դառն՝
Ու երկասյրի սուրի պէս սրած է:
- 5 Անոր ոտքերը մահուան կ'իջնեն,
Ու անոր քայլերը դժոխք կը համեն:
- 6 Անոր ճամբաները փոփոխական են, ու չես կրնար
չանս գիտնալ:
- Որ չըլլայ թէ կեանքի ճամբան մտածես:
- 7 Եւ հիմա, ով որդիք, ինծի մօտիկ ըրէք,
Ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խաորիրք:
- 8 Այն կնոջմէն ճամբադ հեռացուր,
Ու անոր տանը դրանը մի մօտենար:
- 9 Չըլլայ որ քու փառքդ ուրիշներու՝
Եւ տարիներդ անողբոմ մարդու տաս:
- 10 Չըլլայ որ օտարները քու զօրութեանդ կշտանան,
Ու քու վաստակդ օտարներուն տունը մնայ:
- 11 Եւ քու վերջին ատենդ չհառաչես,
Երբ քու մարմնիդ ու անդամներդ մաշին,
- 12 Ու չըսես, Ես ի՛նչպէս խրատը ատեցի,
Ու իմ սիրտս յանդիմանութիւնը անարգեց:
- 13 Եւ իմ ուսուցիչներուն խօսքը մօտիկ չըրի,
Ու իմ տականջս զիս վարժողներուն չտուի:
- 14 Ժողովքի ու ժողովուրդի մէջ
Գրեթէ ամէն քեանս թշուառութեան հանդիս
պեցայ:

- 15 Դուռն քու ջրակղտեղ ջուր խմէ,
Եւ քու ջրհորիդ մէջ վազող ջուրէն:
- 16 Քու աղբիւրներդ դուրսը տարածուն,
Ինչպէս ջուրերու վտակները հրապարակներուն մէջ:
- 17 Անոնք միայն քու կդ բլան,
Ու ոչ թէ քու կդ և օտարներուն:
- 18 Քու աղբիւրդ օրհնեալ բլայ.
Եւ քու երիտասարդութեանդ կնոջը հետ ուրախ եղիր:
- 19 Անիկա +պէ սիրելի եղնիկի պէս,
Եւ շնորհալի այծեամի պէս բլայ.
Ամէն ատեն անոր ստինքները քեզ կշտացնեն,
Ու միշտ անոր սիրովը զմայլիս:
- 20 Եւ ինչո՞ւ, որդեակ իմ, դուն օտար կնոջ մը «էր»-է
զմայլիս,
Ու օտար կնոջ ծոցը գրկես:
- 21 Վասն զի մարդուն ճամբաները Տէրոջը աչքերուն
առջև են,
Ու անոր ամէն քայլերը Իմ կը կշռէ:
- 22 Չարազարծը իր անօրէնութիւնները պիտի բռնեն,
Ու անիկա իր մեղքին չաւաններովը պիտի բռնուի:
- 23 Անիկա առանց խրատի պիտի մեռնի,
Ու իր մեծ յիմարութիւնովը պիտի մնարի:

ԳԼ. 9

- 1 Որդեակ իմ, եթէ քու բարեկամիդ համար երաշ-
խաւոր եղար,
Կո՞ւ օտար մարդու համար քու ձեռքդ տուիր,
2 Քու բերնիդ խօսքերովը որդեայլծր ինկար,

- Բերնիդ խօսքերովը բռնուեցար.
- 3 Որդեակ իմ, շուտով այսպէս ըլէ որպէս զի ազատիս.
Որովհետեւ դուն քու բարեկամիդ ձեռքը մտար,
Գնա քու բարեկամիդ խանարհէ
Ու զանիկա թախանձէ:
- 4 Աչքերուդ քուն՝
Ու արտեւանունքներուդ նիւհում՝ մի տար:
- 5 Քեզ ազատէ ինչպէս այծեամի «բարբառ» ձեռքէն,
Կամ թռչունը հաւարտին ձեռքէն՝ Կաշառքի:
- 6 Ով ծոյլ, մըջիւնին գնա,
Անոր ճամբաները տես ու իմաստուն եղիր:
- 7 Վասն զի անիկա Բեա իշխան,
Ոտիկան կամ տիրող չունի,
8 Իր կերակուրը ամառունքնէ կը պատրաստէ.
Իր ուտելիքը հունձքի ատեն կը ժողվէ:
- 9 Ով ծոյլ, մինչև ե՞րբ կը պառկիս,
Քունէդ ե՞րբ պիտի արթննաս:
- 10 Քիչ մը քնանա, քիչ մը նիւհես,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ գնես ննջելու համար.
- 11 Այն ատեն քու աղքատութիւնդ ճամբորդի մը պէս
պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ սպառադինեալ մարդու պէս:
- 12 Անօրէն ու չար մարդը
Ծուռ բերնով կը շարժի.
- 13 Անիկա իր աչքերովը ակնարկութիւն կ'ընէ,
Ոտքերովը կը խօսի,
Ու մատերովը բան կը սորվեցնէ:
- 14 Անոր սրտին մէջ ծռութիւն կայ,
Միշտ չարութիւն կը հնարէ ու կուխներ կը հանէ:
- 15 Ատոր համար անոր կորուստը յանկարծ պիտի գայ:

Անհկա յանկարծ պիտի կտորուէի, ու անոր դարմանն
պիտի չգտնուի:

- 16 Տէրը այս վեց բանէն էր զգուշ,
Ու անոր հոգւոյն տաջէ եօթը բան պիղծ է.
17 Ամբարտաւան աչքեր, ստախօս լեզու
Եւ անմեղ արիւն թափող ձեռքեր,
18 Զոր խորհուրդներ հնարող սիրտ,
Զարուծիւն ընելու համար շուտ վազող ոտքեր,
19 Ստուծիւն խօսող անիրաւ վկայ,
Ու եղբայրներու մէջ կռիւներ ցանող մարդ:
20 Որդեակ իմ, քու հօրդ պատուիրանքը պահէ,
Եւ քու մօրդ օրէնքը մի մերժելի:
21 Զանոնք միշտ քու սրտիդ վրայ կապէ,
Զանոնք քու պարանոցդ կախէ:
22 Քաջած ատենդ անոնք քեզի առաջնորդութիւն ընեն,
Քնացած ատենդ քեզ պահպանեն,
Ու արթնցած ատենդ քեզի հետ խօսակցին:
23 Քանզի պատուիրանքը ճշտդ՝ ու օրէնքը լայն է,
Եւ խրատին յանդիմանութիւնները կեանքի ճամբ
բայ են.
24 Որպէս զի քեզ դէշ կնոջմէն,
Օտար կնոջ շողքբարձող լեզուէն պահէ:
25 Սրտիդ մէջ անոր գեղեցկութիւնը մի ցանկար.
Եւ քեզ իր արտեւանութիւններով չըմեն:
26 Վասն զի պոռնիկ կնոջ պատճառաւ
Մարդ մինչեւ պատառ մը հացի կարօք է՝ չլայն:
Եւ շատ քիչ առնակներ պատուական հոգին կ'որսայ:
27 Հնամբ է որ մէկը իր ծոցը կրակ գնէ,
Ու հանդերձները չսլայրին.
28 Հնամբ է որ մէկը կրակի կայծերու վրայ քայլէ,

- Ու անոր ոտքերը չսլայրին:
29 Ասոր պէս է իր գրողին կնոջը քով գացողն ալ.
Ով որ անոր դպչի՝ անմեղ չըլլար:
30 Գողը եթէ անօթ ու թեւան համար ու իր փորը կշտա-
ցընելու համար գողուծ իւն ընէ,
Ձեն քամահրեր զանիւ:
31 Սակայն եթէ գտնուի, եօթնապատիկ կը հատուցանէ,
Իր տանը բոլոր ինչքը կու տայ:
32 Կնոջ հետ շնութիւն ընողին խեղքը պակաս է.
Այս բանը ընողը իր հոգին կը կորսնցնէ:
33 Անհկա վէճը ու անարգանք կը գտնէ,
Եւ անոր նախատինքը անջնջելի է:
34 Քանզի նախանձը երկանը կատարութիւնն է,
Ու անհկա վրէժխնդրութեան օրը չենայեր.
35 Անհկա բնաւ մէկ փրկանքի չնայիր,
Կաշառք ալ շատցնելու ըլլա՞ն անհկա չհաճիր:

ԳԼ Է

- 1 Որդեակ իմ, պահէ իմ խօսքերս,
Ու իմ պատուիրանքներս քու քովդ ծածկէ:
2 Իմ պատուիրանքներս պահէ որպէս զի տպրիս,
Ու իմ օրէնքիս քու աչքերուդ բերին պէս Զաքէ:
3 Զանոնք մտաբերուդ վրայ կապէ,
Զանոնք սրտիդ տախտակին վրայ գրէ:
4 Իմատուութեան ըսէ, Դու իմ քոյրս ես.
Ու խոհեմութեան՝ Ծնութիւն կանչէ,
5 Որպէս զի քեզ օտար կնոջմէն,
Շողքբարձութեամբ խօսող օտար կնոջմէն, պահեն:
6 Վասն զի իմ տանս պատու հանէն,

- Իմ վանդակէս, նայեսոյ.
- 7 Եւ անմիաներուն մէջ տեսոյ,
Երեստարգնեւուն մէջ պոկատամիտ պատանի մը
գտայ,
- 8 Որ փողջին մէջ այն կնոջ Գառն անկիւնին քովէն
կ'անցնէր,
Ու անոր տանը ճամբան բռնէր,
9 Երբ իրիկուն եղաւ, օրը տարաժամեցաւ
Ու գիշերուն մուծը տիրէր.
- 10 Եւ ահա անոր առջև կին մը ելաւ,
Անիկա պոռնիկի կերպարանք ու նենգաւոր սիրտ մը
ուներ.
- 11 Անիկա աղաղակող ու անդգամ էր,
Ու անոր ոտքերը իր տանը մէջ չէին կենար.
- 12 Երբեմն դուրսը, երբեմն հրապարակները,
Եւ ամէն անկիւնի քով դարանամուս կ'ըլլար.
- 13 Ձանկա բռնէր համբուրէր,
Ու լիբը երեսով անոր բռնէր,
- 14 Իմ քով խաղաղութեան զոհեր կան.
Ես այսօր իմ ուխտերս կատարեցի.
- 15 Անոր համար ելայ քեզ գիմուսորելու,
Քու երեսդ փնտռելու, ու քեզ գտայ.
- 16 Իմ անկողինս ծածկոցներով զարդարեր եմ,
Եգիպտոսի ծաղկանկար բեհեզով.
- 17 Անկողինս վրայ զմուռու,
Հալուէ ու կինաման ցաներ եմ.
- 18 Եկուր մինչև առտու սիրով զուարճանանք,
Ու ցանկութիւններով զրօնանք.
- 19 Վասն զի այլոս տունը չէ,
Անիկա հեռու ճամբայ գնաց.

- 20 Ստակին քսակը իրեն հետ առաւ,
Եւ «լուսնի լուման» օրը իր տունը պիտի դառնայ:
- 21 Այսպէս իր շատ խօսքերով զանկա հրապարէր,
Ու իր շրթունքներուն շղարկութեամբ զանկա
ստիպէր:
- 22 Ան աւ շիտակ կնոջ ետեւէն,
Սպանդանոցը դացող արջառու պէս,
Պատժուելու ֆաշիստ կապուած յիմարի մը պէս կ'եր-
թայ,
- 23 Մինչև որ նետը անոր լեարդը ծակէ.
Ինչպէս թռչուն մը արտօրալով դէպի ծուղակը
կ'երթայ,
- Ու չգիտեր որ անիկա իր հոգւոյն համար լաւագործ է:
- 24 Եւ հիմա, ով որդիք, ինձի մօտիկ ըրէք,
Ու իմ բերնիս խօսքերուն ականջ դրէք:
- 25 Քու սիրտդ անոր ճամբաներուն չխտորի,
Եւ անոր շաւիղներուն մէջ չմտնիր.
- 26 Վասն զի անիկա շատերը խցոսեց ու կործանեց,
Ու անոր բոլոր մեռցուցած մարդիկը զօրաւոր էին:
- 27 Անոր տունը դժոխքին ճամբաներն է,
Անոնք մահաւան շահամարանները կ'իջնեն:

ԳԼ. Ը

1 Ահա իմաստութիւնը կը կանչէ,

Ու խոհեմութիւնը իր ձայնը կու տայ:

2 Անիկա բարձր տեղերու գլուխ չափող վարդ

*Կա՛մ, աստիճանութեան որդիւս՝

- Եւ շաւիղներու մէջ կը կայնիս
 3 Անիկա դռներուն քով, քաղաքներուն բերանը
 Ու դռներուն մուտքը աղաղակելով՝ լ'ըսէ,
 4 Ով մարդիկ, ձեզի կը կանչեմ.
 Եւ իմ՝ ձայնս մարդոց որդիներուն էւ
 5 Ով ագէտներ, իմաստութիւն սորվեցէք.
 Ով անմիտներ, իմացող սիրտ ունեցէք
 6 Լսեցէք, վասն զի աղնիւ բաներ պիտի խօսիմ,
 Ու իմ՝ շրթունքներս պիտի բանամ՝ ուղիղ բաներ
 Խօսելու համար:
 7 Քանզի իմ՝ քիմքս ճշմարտութիւն պիտի խօսի,
 Բայց իմ՝ շրթունքս ամբարշտութիւնէ կը զգուիս
 8 Բերնիս բոլոր խօսքերը արդարութեամբ են,
 Եւ անոնց մէջ խոտորնակ ու ծուռ բան չկայ:
 9 Ամէնն ալ հասկցողին ուղիղ են,
 Ու գիտութիւն գտնողներուն շիտակ են:
 10 Իմ՝ խրատս առէք, և ոչ թէ արծաթ.
 Ու ընտիր ոսկիէն աւելի գիտութիւնը փէրեցե՛ս:
 11 Վասն զի իմաստութիւնը գոհարներէն աղէկ է.
 Եւ բոլոր ցանկալի բաները չեն կրնար անոր հաւա-
 սարիլ:
 12 Ես իմաստութիւնս սրամտութեան հետ կը բնակիմ,
 Եւ ճարտարութեանց գիտութիւնը կը գտնեմ:
 13 Տէրոջը վախը չարութիւնը տառն է.
 Ես հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, չար
 ճամբան
 Ու նենգաւոր բերանը կ'ատեմ.
 14 Խորհուրդը և խոհանարութիւնը իմն են.
 Ես եմ՝ հանճարը, ու զօրութիւնը իմն է:
 15 Թագաւորները ինձմով կը թագաւորեն,

- Ու նախարարները Ինչո՛ւ արդարութեան կանոններ կը
 դնեն:
 16 Ինձմով կ'իշխեն իշխանները,
 Ազնուականները և երկրի բոլոր դատաւորները:
 17 Ես կը սիրեմ՝ զիս սիրողները,
 Եւ զիս կանուխ փնտաւողները զիս կը գտնեն:
 18 Իմ՝ քովս հարստութիւն ու փառք,
 Ընտիր ստացուածք և արդարութիւն կայ:
 19 Իմ՝ պտուղս ոսկիէն ու մաքուր ոսկիէն,
 Եւ իմ՝ արդիւնքս ընտիր արծաթէն աղէկ է:
 20 Ես արդարութեան ճամբուն մէջ,
 Իրաւունքի շաւիղներուն մէջ, կը քայլեմ,
 21 *Որպէս զի զիս սիրողներուն ստացուածք ժառանգե-
 ցնեմ*.
 Ու անոնց գանձերը պիտի լեցնեմ:
 22 Տէրը իր ճամբուն սկիզբը,
 Իր վաղեմի գործերէն առաջ, զիս ստացեր էր.
 23 Ես յառաջմանէ,
 Երկրի սկիզբէն առաջ, թօժուեցայ,
 24 Անդունդները չեղած,
 Առատ ջուրերուն աղբիւրները չեղած, ես ծնած էի,
 25 Լեռները չտեղաւորուած,
 Բլուրներէն առաջ, ես ծնած էի:
 26 Տակաւին երկիրը ու բաց տեղերը
 Եւ աշխարհիս հողերուն ֆառաջինը չտեղծած,
 *Կա՛մ, Զիս սիրողներուն ժառանգութիւն տալու Խ-
 բաղ-Քէն ունիմ՝
 †Կա՛մ, հաստատուեցայ
 ‡Կա՛մ, բարձր տեղերը

- 27 Երբ երկինքները կը պատրաստէր,
Ու անդունդներուն երեսին վրայ կամար կը ձգէր, ես
հոն էի:
- 28 Երբ վերի ամպերը կ'ուժովցնէր,
Եւ անդունդներուն աղբիւրները կը հաստատէր,
- 29 Երբ ծովուն կանոն կը դնէր,
Որպէս զի ջուրերը իր հրամանէն դուրս չելլէն,
Ու երբ երկրի հիմերը կը ձգէր,
- 30 Այն տառն ես անոր քով ճարտարապետ էի,
Եւ ամէն օր անոր զուարճութիւնն էի,
Ու միշտ անոր առջև կ'ուրախանայի:
- 31 Ես աշխարհի մէջ ու անոր երկրին վրայ կ'ուրախա-
նայի,
Ու իմ զուարճութիւնս մարդոց որդիներուն հետ էր:
- 32 Եւ հիմա, ով որդիք, ինձի մօտիկ ըրէք.
Վասն զի իմ ճամբաներս պահպանելը երջանիկ
կ'ըլլան:
- 33 Խրատ մօտիկ ըրէք ու իմաստուն եղէք,
Ու զանազան մի մերժէք:
- 34 Երանի՛ւ այն մարդուն որ ինձի մօտիկ կ'ընէ,
Ամէն օր իմ դռներուն քով կը հսկէ,
Եւ իմ գրանդիքներս կը գիտէ:
- 35 Վասն զի զիս գտնողը կեանք կը գտնէ,
Ու Տէրութիւն շնորհ կը ստանայ:
- 36 Բայց ինձի դէմ մեղանշողը իր հոգւոյն անիրաւու-
թիւն կ'ընէ.
Բայց զիս ատողները մահը կը սիրեն:

ԳԼ. Թ.

- 1 Իմաստութիւնը իր տունը շինեց,
Ու իր եօթը սիւները *կանգնեց.
- 2 Իր անտառները մըլթեց, իր գինին խառնեց
Ու իր սեղանը պատրաստեց:
- 3 Անիկա իր աղախները զրկեց,
Ու քաղաքին բարձր տեղերուն վրայ կը կանչէ.
- 4 Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ,
- 5 Եկէք իմ հացէս կերէք,
Ու խառնած գինիէս խմեցէք.
- 6 Յիմարութիւնը թողւցէք, որպէս զի ապրիք,
Ու խոհեմութեան ճամբուն մէջ քայլեցէք:
- 7 Ծաղը ընողը յանդիմանող իրեն անարգանք,
Ու ամբարիշտը խրատող իրեն արատ կը վստակի:
- 8 Ծաղը ընողը մի յանդիմանէր, որ չըլլայ թէ քեզի
թ շնամի ըլլայ.
- Իմաստունը յանդիմանէ, ու քեզ պիտի սիրէ:
- 9 Իմաստունին եւրոպ տուր, և աւելի իմաստուն պիտի
ըլլայ.
- Արդար մարդուն ստովեցուր, ու էր իմաստութիւնը
պիտի աւելցնէ:
- 10 Իմաստութեան սկիզբը Տէրութիւն վստան է,
Ու և Ամենատուրին գիտութիւնը հանճար է:
- 11 Վասն զի քու օրերդ ինձ մօլ պիտի շատնան,

*Եբր. տաշեց
†Կ-Մ, լեցուց

‡Կ-Մ, լեցուցած
||Կ-Մ, սուրբերուն

- Եւ քեզի կեանքի տարիներ պիտի աւելնան:
- 12 Եթէ իմաստուն ես, քեզի իմաստուն ես,
Ու եթէ ծաղը ընող ես, անոք պարէք միայն դուն
պիտի կրես:
- 13 Անդգամ կ'ինը աղաղակող կ'ըլլայ.
Անիկա անմիտ է ու բան մը չգիտեր:
- 14 Եւ քաղաքին բարձր տեղէրը,
Իր տանը դուռը ամ օտի վրայ կը նստի,
Որպէս զի իրենց ճամբան շիտակ գացող
Անցաւորները կանչէ,
16 Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղաղին կ'ըսէ,
17 Գողցուած ջուրերը անոյշ են,
Եւ գողտուկ հացը համով կ'ըլլայ:
18 Բայց անիկա չգիտեր որ այն տեղը մեռելներ կան,
Ու անոր հրաւիրած մարդիկը դժոխքին անդունդին
բուն մէջ են:

ԳԼ. Ժ

Սողոմոնի առակները:

- 1 Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ տղան իր մօրը արտմութիւն է:
- 2 Անօրէնութեան գանձերը օգուտ չեն ընէր.
Բայց արգարութիւնը մահուանէ կ'աղատէ:
- 3 Տէրը արգարին հոգին անօթի չի ողորդէ.
Բայց ամբարիշտներուն ցանկութիւնը կը խափանէ:
4 Ծղլ ձեռքով բանողը աղքատ կ'ըլլայ.
Բայց ժիր մարդոց ձեռքը հարստութիւն կը բերէ:
5 Ան որ ամառը կը ժողվէ, խոհեմ տղայ է:

- Հունձքի առեն քնացողը ամօթի պատճառ եղող
տղայ է:
- 6 Արգարին գլխուն վրայ օրհնութիւններ կան.
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ:
7 Արգարներուն յիշատակը օրհնեալ կ'ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն անունը կը փախի:
8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատուիրանները կը բռնէ.
Բայց յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի:
9 Աստարեղութիւն եամբ քաղողը ապահովութիւն եամբ կը
քաղէ.
Բայց իր ճամբանները ծռողը պիտի ճանչցուի:
10 Աչքով անարկութիւն ընողը նեղութիւն կու տայ.
Ու յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի:
11 Արգարին բերանը կեանքի աղբիւր է.
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ:
12 Ատելութիւնը կուխներ կը հանէ.
Բայց սէրը ամէն յանցանքները կը ծածկէ:
13 Իմաստունին շրթունքներուն վրայ իմաստութիւն կը
գտնուի.
Բայց պակասամիտ եղաղին կռակին համար գաւա-
ղան դէռ է:
- 14 Իմաստունները գիտութիւն կը գանձեն.
Բայց յիմարին բերանը կործանման մօտ է:
15 Հարուստին ճոխութիւնը իր ամուր քաղաքն է.
Բայց տնտէկներուն աղքատութիւնը իրենց կործա-
նումն է:
16 Արգարին գործը կեանքի համար է.
Իսկ ամբարշտին արդիւնքը մեղքի համար է:
17 Խրատ պահողը կեանքի ճամբուն մէջ է.
Բայց յանդիմանութիւնը մերժողը կը մղորի:

- 18 Ատելութիւնը ծածկողը ստախօս շրթունքները առնէ,
Ու բամբասանք հանողը անմիտ է:
- 19 Շատ խօսքերու մէջ յանցանք պակաս չէ.
Բայց իր շրթունքները զսպողը խելացի է:
- 20 Արդարին լեզուն ընտիր արծաթ է.
Ամբարիշտներուն սիրտը քիչ արժէք ունի:
- 21 Արդարին շրթունքները շատերուն առաջնորդութիւն կ'ընեն.
Բայց յիմարները խելքի պակտութենէ կը մեռնին:
- 22 Տէրօջը օրհնութիւնն է որ հարստութիւն կու տայ,
Ու անոր հետ տրտմութիւն չիսաներ:
- 23 Չարութիւն ընելը յիմարին դրօսանք է.
Բայց խոհեմ մարդուն՝ իմաստութիւնը:
- 24 Չոր մարդուն վախցած բանը իր վրայ կու գայ.
Բայց արդարներուն փափաքը կը լեցուի:
- 25 Մըրիկը անցներուն պէս ամբարիշտը ընաջինջ կ'ըլլայ.
Բայց արդարը յաւիտենական հիմ առնէ:
- 26 Ինչպէս քացախը աղաներուն, և ծուխը աչքերուն,
Ծոյլն ալ զինք զրկողներուն այնպէս է:
- 27 Տէրօջը վախը օրեր կ'աւելցնէ.
Բայց ամբարիշտներուն տարիները պիտի կարճնան:
- 28 Արդարներուն յոյսը ուրախութիւն է.
Բայց ամբարիշտներուն ակնկալութիւնը պիտի կորսուի:
- 29 Տէրօջը ճամբան արդարին զօրութիւն է.
Բայց անօրէնութիւն գործողներուն կործանում է:
- 30 Արդարը պիտի չստանի յաւիտեան.
Բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չընակին:
- 31 Արդարին բերանը իմաստութիւն կը բղխէ.
Բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կտրուի:

- 32 Արդարին շրթունքները հաճոյ բանը գիտեն,
Բայց ամբարիշտներուն բերանը՝ փայն նենգութիւն:

ԳԼ. ԺԱ

- 1 Մենգութեան կշիռքը Տէրօջը առջև պիղծ է.
Բայց ուղիղ կշիռք քարը անոր հաճոյ է:
- 2 Երբ հպարտութիւնը գայ, անարգութիւնն ալ կու գայ.
Բայց իմաստութիւնը խնարհներուն հետ է:
- 3 Ուղիղներուն շիտակութիւնը անոնց առաջնորդութիւն կ'ընէ.
Բայց անօրէններուն ծուլութիւնը զանոնք ընաջինջ կ'ընէ:
- 4 Բարկութեան օրը հարստութիւնը օգուտ մը չըներ.
Բայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ:
- 5 Կատարեալներուն արդարութիւնը անոնց ճամբան կը շիտկէ.
Բայց անիրաւը իր անիրաւութիւնովը կ'իյնայ:
- 6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ.
Բայց անօրէնները իրենց *չարութեանը մէջ կը լընուին:
- 7 Երբ չոր մարդը մեռնի, առիւտ ակնկալութիւնը կը կորսուի.
Եւ անօրէններուն յոյսը կը կորսուի:
- 8 Արդարը նեղութենէ կ'ազատի,
Ու անոր տեղ ամբարիշտը կ'երթայ:
- 9 Կեղծաւորը բերնով իր դրացին կը կորսնցնէ.

- Բայց արդարները գիտութեամբ կ'ազատին:
- 10 Արդարներուն յաջողութեամբ վրայ քաղաքը կ'ու-
րախանայ.
- Ու երբ չարերը կորսուին, ցնծութեան ձայն չը լսուի:
- 11 Ուղիղներուն օրհնութիւնովը քաղաքը կը բարձրա-
նայ.
- Բայց ամբարիշտներուն բերնովը կը կործանի:
- 12 Պակասամիտ եղողը իր դրացին կ'արհամարհէ.
- Բայց խոհեմ մարդը կը լսէ:
- 13 Բանասերութեան պարտողը գաղանիքը կը յայտնէ.
- Բայց հաւատարիմ՝ հոգի ունեցողը բռնը կը ծածկէ:
- 14 Ժողովուրդը առանց *խոհականութեան կը կործանի.
- Բայց խորհրդականներու բազմութեամբ փրկութիւն
կ'ըլլայ:
- 15 Օտարականին երաշխաւոր եղողը անշուշտ չարիքի կը
հանդիպի.
- Բայց երաշխաւորութիւնը ատողը ապահով է:
- 16 Շնորհալի կինը պատիւ կը ստանայ.
- Եւ իգժրաւոր մարդիկ հարստութիւն կը ստանան:
- 17 Ողորմած մարդը իր անձին աղէկութիւն կ'ընէ.
- Բայց անողորմ մարդը իր մարմնին նեղութիւն կու
տայ:
- 18 Զար մարդը սնտաի գործ կը գործէ.
- Բայց արդարութիւն ցանողը ապահով վարձք կ'ու-
նենայ:
- 19 Ինչպէս արդարութիւնը կեանքի կ'առնուի:
- Նոյնպէս չարութեան հետեւողը իր մահուանը կ'երթայ:
- 20 Ծուռ սիրտ ունեցողները Տէրօյը առջև պիտի են.

- Բայց ուղիղ ճամբայ քաղողները անոր հաճոյ են:
- 21 Անօրէնները *Բէւն ձեռք ձեռքի տակ վաճառին՝
անպատիժ պիտի չմնան.
- Բայց արդարներուն սերունդը պիտի ազատի:
- 22 Գեղեցիկ կինը՝ որ խոհեմութիւն չունի,
Խողին քիթը դռնէն օսկի օղակին չը մանէ:
- 23 Արդարներուն ցանկութիւնը միայն բարութիւն է.
- Բայց անօրէններուն ակնկալութիւնը բարկութիւն
պիտի ըլլայ:
- 24 Մարդ կայ որ երբ արագացած ցրուելով կ'աւելցնէ,
Ու Ժարդ կայ որ չափէ դուռը կը խնայէ, բայց կարօ-
տութեան չը հասնէ:
- 25 Բարերար անձը պիտի գերնայ.
- Եւ ան որ կ'ոռագէ՝ ինքն ալ պիտի ոռոգուի:
- 26 Յարներ պահողին՝ ժողովուրդը անէծք կու տայ.
- Բայց զանկա ծախողին գլխուն վրայ օրհնութիւն
կ'ըլլայ:
- 27 Աղէկութեան համար փայթ ունեցողը շնորհք կը ստա-
նայ.
- Բայց ով որ գէշութիւն կը փնտռէ, անկա իրեն
պիտի հանգիպի:
- 28 Իր հարստութեանը վրայ յոյսը դնողը պիտի լինայ.
- Բայց արդարները կանանչ աերեւի պէս պիտի ծաղկին:
- 29 Իր տանը նեղութիւն տուողը հով պիտի ժառանգէ.
- Ու յիմարը իմաստուն սիրտ ունեցողին ծառայ պիտի
ըլլայ:
- 30 Արդարին պատուը կենաց ծառ է.
- Եւ հոգիներ վատարկողը իմաստուն է:

- 31 Ահա արդարը երկրի վրայ պատիժ կը կրէ.
Ո՞ր մնաց ամբարշտը ու մեղաւորը:

ԳԼ. ԺԲ

- 1 Խրատ սիրողը գիտութիւն կը սիրէ,
Ու յանդիմանութիւն ասողը անմիտ է:
- 2 Բարի մարդը Տէրոջմէ շնորհք կը ստանայ.
Բայց Աստուծոյ նենգաւոր մարդը պիտի դատապարտէ:
- 3 Մարդը անխրաւութեամբ հաստատութիւն չունենար.
Բայց արդարներուն արմատը չչարժիր:
- 4 Առաքինի կրնը իր երկանը պատկէ,
Բայց նախատինք բերողը անոր սկզբներուն մէջի
փտութեանը պէս է:
- 5 Արդարներուն մտածութիւնները իրաւունք են.
Բայց ամբարիշտներուն խորհուրդները նենգութիւն են:
- 6 Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան են.
Բայց ուղիղներուն բերանը զերէնք կ'ազատէ:
- 7 Ամբարիշտները կը կործանին ու բնաջինջ կ'ըլլան.
Բայց արդարներուն տունը կը հաստատուի:
- 8 Մարդը իր խոհեմութեանը չափ կը գովուի.
Բայց ծուռ սիրտ ունեցողը կ'անարգուի:
- 9 Աննշան մարդը որ ծառայ ունի,
Ձինք մեծցնող ու հացի կարօտ եղողէն ազէկ է:
- 10 Արդարը իր անասուններուն կեանքին համար հոգ կը
տանի.
Բայց ամբարիշտներուն աղիքները անողորմ են:
- 11 Իր երկիրը գործողը հացով կը կշտանայ.
Բայց դատարկ մարդոց հեռեւողը պակասամիտ է:
- 12 Ամբարիշտը չարերուն աւարին կը փափաքի.

- Բայց արդարներուն արմատը պտուղ կու տայ:
- 13 Ձարը էր շրթունքներուն յանցանքովը որոգայթը
կ'ընայ.
- Բայց արդարը նեղութենէ կ'ելլէ:
- 14 Մարդը իր բերնին պտուղէն բարիքներով կը լեցուի.
Ու մարդուն ձեռքերուն հաստեցումը իրեն պիտի
դառնայ:
- 15 Յիմարին ճամբան իր աչքերուն շիտակ է.
Բայց խրատ մտիկ ընողը իմաստուն է:
- 16 Յիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր բարկութիւնը.
Բայց անարգանքը ծածկողը խելացի է:
- 17 Ճշմարտութիւն խօսողը արդարութիւն կը յայտնէ,
Իսկ սուտ վկան՝ նենգութիւն:
- 18 Մարդիկ կան որոնք իրենց շատախօսութիւնովը սուրբի
պէս կը խոցոտեն.
Բայց իմաստուններուն լեզուն բժշկութիւն է:
- 19 Ճշմարտախօս շրթունքը միշտ հաստատ կը մնայ.
Բայց ստախօս լեզուն վայրկեանական է:
- 20 Ձարութիւն մտածողին արտին մէջ նենգութիւն
կ'ըլլայ.
- Բայց խաղաղութեան համար խորհուրդ ընողները
ուրախութիւն կ'ունենան:
- 21 Արդարին ընտել չարիք չհասնիր.
Բայց ամբարիշտները թշուառութիւններով կը լեց-
ուին:
- 22 Սուտ շրթունքը Տէրոջը զգուշի է.
Բայց հաւատարմութիւն ընողները անոր հաճոյ են:
- 23 Խոհեմ մարդը էր գիտցածը կը ծածկէ.
Բայց յիմարներուն սիրտը յիմարութիւն կը հրատա-
րակէ:

- 24 Ժիր մարդոց ձեռքը կ'իշխե,
Ու ծղյլը հարկատու կ'ըլլայ:
- 25 Մարդուն սրտին մէջ եղող վիշտը զանեկա կը ճնշէ.
Բայց աղէկ խօսքը կ'ուրախացնէ զանեկա:
- 26 Արդարը *իր ընկերին ճամբայ կը ցուցնէ".
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մոլորեցնէ:
- 27 Ծղյլը իր սրտը չեփեր.
Բայց ժիր մարդուն ստացուածքը պատուական է:
- 28 Արդարութեան ճամբուն մէջ կեանք կայ.
†Եւ անոր շաւիղներուն ճամբուն մէջ մահ չկայ:

ԳԼ. ԺԳ

- 1 Իմաստուն տղան իր հօրը խրատը Ժոէի կ'ընէ.
Բայց ծաղր ընողը յանգիմանութիւնը մտիկ չընէր:
- 2 Մարդը իր բերին պտուղէն բարութիւն կ'ուտէ,
Բայց անօրէններուն հոգին՝ բռնութիւն:
- 3 Իր բերանը զապողը իր անձը կը պահէ.
Բայց շրթունքները լայն բացողը պիտի կորուսի:
- 4 Ծղյլին հոգին կը ցանկայ ու բան մը չունի.
Բայց ժրաջան մարդոց հոգին կը գիրնայ:
- 5 Սուտ խօսքը արդարին ստեղծ է.
Բայց ամբարիշտը ամենթալից ու խայտառակ վարք ունի:
- 6 Արդարութիւնը կատարելութեամբ քաղողները կը
պաշտպանէ.
Բայց չարութիւնը մեղաւորները կը կործանէ:

*Կա՛մ, իր ընկերէն գերազանց է

†Կա՛մ, Բայց չարէրան կոխած ճամբան մահուան չէր առնէ

- 7 Կան որ զիրենք հարուստ կը ցուցնեն ու բան մը չունին,
Եւ կան որ զիրենք աղքատ կը ցուցնեն ու շատ հաւ-
րաստութիւն ունին:
- 8 Մարդուն կեանքին փրկանքը իր հարստութիւնն է.
Բայց աղքատը յանգիմանութիւն չընէր:
- 9 Արդարներուն լայր գուարթ պիտի ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի:
- 10 Յերուի հպարտութենէ կուլ կը ծաղի.
Բայց խրատ մտիկ ընողներուն քով իմաստութիւն
կայ:
- 11 *Անիրաւութեամբ Ժողովա՛ւ հարստութիւնը պիտի
պակսի.
Բայց եր աշխատութիւնով Ժողովողը պիտի շատցնէ:
- 12 Ուշացած յոյսը սիրտը կը հլուանդացնէ.
Բայց փափաքին հասնիլը կեանքի ծառ մըն է:
- 13 Խօսքը արհամարհողը պիտի կորուսի.
Բայց պատուիրանքէն վախցողը վարձք պիտի առնէ:
- 14 Իմաստունին օրէնքը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որդայութիւնէն ազատ մնալու համար:
- 15 Բարի խոհմութիւնը շնորհք կու տայ.
Բայց անօրէններուն ճամբան դժուարին է:
- 16 Ամէն խելացի իմաստութեամբ կը գործէ.
Բայց անմիտը յիմարութիւն կը տարածէ:
- 17 Չոր պատգամաւորը թշուառութեան մէջ կ'իյնայ.
Բայց հաւատարիմ՝ դեսպանը բժշկութիւն է:
- 18 Խրատ անարգողը աղքատութիւն ու անարգութիւն
չէ իւր.
Բայց յանգիմանութիւն մտիկ ընողը պատիւ կը գտնէ:

*Եբբ. Ունայնութեանէ

- 19 Փափաքին կատարուելը հազիւն անոյշ է.
Ու չարագործութենէ ետ կենալը յիմարներուն գըզ-
ուելի է:
- 20 Իմաստուններուն հետ քաղաղ իմաստուն կ'ըլլայ.
Բայց անիրաններուն հետ ընկերացողը *չար կ'ըլլայ:
- 21 Մեղաւորներուն ետեւէն ձախարհութիւն կ'երթայ.
Բայց արդարներուն բարեք կը հասուցուի:
- 22 Բարի մարդը իր սրգւոյ սրդիներուն ժառանգութիւն
կը թողու.
- Բայց մեղաւորին ստացուածքը արդարին համար կը
պահուի:
- 23 Աղքատներուն մշակած երկրին մէջ շատ ուտելիք
կայ.
Բայց Բարք կայ որ անիրաւութենէ կը կորսուի:
- 24 Գաւազանին խնայողը իր սրդին կ'առէ.
Բայց զանիկա սիրողը կանուխ կը խրատէ:
- 25 Արդարը մինչեւ իր անձին կշտանալը կ'առէ.
Բայց ամբարիշտներուն փարը կարօտութիւն պիտի
քաշէ:

ԳԼ. ԺԳ

- 1 Իմաստուն կիները իրենց տունը կը շինեն.
Բայց յիմար կինը զանիկա իր ձեռքովը կը փլցնէ:
- 2 Իւ ուղղութեանը մէջ քաղաղ Տէրութիւն կը վախնայ.
Բայց ծուռ ճամբայ ունեցողը զանիկա կ'անարգէ:
- 3 Յիմարին բերանը հպարտութեան գաւազան կայ.
Բայց իմաստուններուն շրթունքները զերեք կը
պահեն:

*Կոհ, չարիքի կը հանդիպի

- 4 Ուր արջառ չկայ, մտաւրը մարդուր կը քնայ.
Իսկ արդիւնքին առատութիւնը եղին զօրութենէն
սուտջ կու գայ:
- 5 Ճշմարտութեան վկան սուտ չիօսիր.
Բայց անիրաւ վկան ստութիւններ *կը թափէ բեբէն:
- 6 Ծաղը ընտղը իմաստութիւն կը փնտռէ ու խզաներ.
Բայց իմաստուններուն համար գիտութիւնը գիւ-
րին է:
- 7 Յիմար մարդէն հեռացիր,
Երբ կ'իմանաս որ իմաստուն շրթունքներ չունի:
- 8 Խելացի մարդուն իմաստութիւնը իր ճամբան հաս-
կընալն է.
Բայց յիմարներուն անմտութիւնը նենգութիւն է:
- 9 Յիմարները յանցանքը ծաղր կ'ընեն.
Բայց ուղիղներուն մէջ ներողամտութիւն կայ:
- 10 Մարդուն սիրտը իր հոգիին ցաւը կը ճանչնայ.
Ու անոր ուրախութեանը ուրիշը մասնակից չըլլար:
- 11 Ամբարիշտներուն տունը պիտի կործանի.
Բայց ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի:
- 12 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ
Բայց անոր վախճանը մահաւան ճամբաներն է:
- 13 Ծիծաղելու ատենն ալ Բարքս սիրտը արտմութիւն
կը զգայ,
Եւ ուրախութեան վախճանը սուգ կ'ըլլայ:
- 14 Ապականած սիրտը իր ճամբաներէն
Ու բարի մարդը ինքիրմէն պիտի կշտանայ:
- 15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ.
Բայց խելացին իր քայլերը կը քննէ:

*Եբ. կը փչէ

†Եբ. չկայ

- 16 Իմաստունը կը վախճայ ու չարութեան կը փախչի.
Բայց անմիտը կը հպարտանայ ու յանձնապատան
կ'ըլլայ:
- 17 Շուտ բարկացողը յիմարութիւն կ'ընէ.
Ու նենգամիտ մարդը ատելի է:
- 18 Անխոհեմները անմասութիւն կը ժառանգեն.
Բայց խելացիները գիտութեամբ կը պահպանին:
- 19 Չարերը բարիներուն առջեւ կը խոնարհին,
Եւ ամբարիշտները՝ արդարներուն դրանք քով:
- 20 Աղքատը մինչեւ անգամ՝ իր ընկերին ատելի է.
Բայց հարուստին բարեկամները շատ են:
- 21 Իր ընկերը անարգող մեղք կը գործէ.
Բայց աղքատին ողորմութիւն ընողը երանելի կ'ըլլայ:
- 22 Ահա չարութիւն մոռածողները կը մեղրին.
Բայց բարութիւն մոռածողներուն ողորմութիւն ու
ճշմարտութիւն կ'ըլլայ:
- 23 Ամէն աշխատանքի մէջ օգուտ մը կայ.
Բայց *դատարկաբանութիւնը՝ միայն կարօտութեան
իւր ԳՐԻՔԻ խաբար:
- 24 Իմաստուններուն հարստութիւնը իրենց պատկն է.
Բայց անմիտներուն՝ բարձրութիւնը յիմարութիւն է:
- 25 Հաւատարիմ՝ վկան հոգիներ կ'աշխատէ.
Բայց խորդալը ստութիւնները դուրս կու տայ:
- 26 Տէրոջը վախին մէջ հաստատ վտառհալութիւն կայ.
Ու անոր սրգինները ապաւեն պիտի ունենան:
- 27 Տէրոջը վախը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան սրտայտններէն ազատ փախու համար:
- 28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին պատիւն է.

- Բայց ժողովուրդին նուազութիւնը իշխանին կործան
նուծն է:
- 29 Երկայնամիտ մարդը շատ խոհեմ է.
Իսկ կարճամիտը շատ յիմարութիւն կ'ընէ:
- 30 *Հանդարտ սիրտը մարմնին կեանք է.
Բայց նախանձը ոսկորներուն փտութիւն է:
- 31 Աղքատին զրկանք ընողը անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ.
Բայց տնտեսկին ողորմութիւն ընողը զԱնկիկա կը պատուէ:
- 32 Ամբարիշտը իր չարութեանը համար կը վաւաստուի.
Բայց արդարը իր մահուան ատենը ապաւեն կ'ունենայ:
- 33 Խելացի մարդուն սրտին մէջ իմաստութիւն կը
հանգչի.
Իսկ յիմարներուն ներքեւ եղածը կը ճանցուի:
- 34 Արդարութիւնը ազգը կը բարձրացնէ.
Բայց մեղքը ժողովուրդներուն անարգանք է:
- 35 Խոհեմ՝ ծառային՝ թագաւորը կը հաճի.
Բայց նախատինք բերող ԳՐԻՔԻ՞ն կը բարկանայ:

ԳԼ. ԺԵ

Ս եղմ՝ պատասխանը սրտմտութիւնը կ'իջեցնէ.

- Բայց խիստ խօսքը բարկութիւնը կը գրգռէ:
- 2 Իմաստուններուն լեզուն գիտութիւնը հաճայ կ'երեւոյնէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութիւն կը բղբէ:
- 3 Տէրոջը աչքերը ամէն տեղ
Չարերը ու բարիները կը դիտեն:

*Եբբ. շրթունքներուն խօսքը ԺԼԻ, յիմարութիւնը

*ԿԻ, Ողջ

- 4 *Խաղաղասեր լեզուն կենաց ծառ է.
Բայց խռովարար լեզու սիրտ կը կտորէ:
- 5 Յիմարը իր հօրը խրատը կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութեան հնազանդողը խելացի կ'ըլ-
լայ:
- 6 Արդարին տունը մեծ գանձ կայ.
Բայց ամբարշտին եկամուտներուն մէջ խռովութիւն
կայ:
- 7 Իմաստուններուն շրթունքները գիտութիւն կը տա.
բաժեն.
- Բայց յիմարներուն սիրտը փայնպէս չէ:
- 8 Ամբարիշտներուն զահը Տէրոջը տալէ պիղծ է.
Բայց ուղիղներուն աղօթքը անոր ընդունեցի է:
- 9 Տէրը ամբարշտին ճամբայէն կը դուրսի.
Բայց արդարութեան հետեւողը կը սիրէ:
- 10 Ուղիւ ճամբան մերժողին՝ չգէշ պատիժ է: Եւս-
ն. Ու յանդիմանութիւնը ատողը պիտի մեռնի:
- 11 Դժոխքը ու կորուստը Տէրոջը տալէ են.
Ո՛րչափ աւելի մարդոց որդիներուն սիրտերը:
- 12 Ծաղր ընողը իր յանդիմանիչը չսիրեր,
եւ իմաստուններուն քով չըլծար:
- 13 Ուրախ սիրտը երեսը կը զուարթացնէ.
Բայց սրտին տրտմութիւնէն հոգին կը ճնշուի:
- 14 Հանճարեղ սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ կը անանի:
- 15 Վշտալից մարդուն ամէն օրերը գէշ են.
Բայց ուրախ սիրտը մշտնջենասօր կոչունքի մէջ է:

*Կա՛մ, Բժշկութիւն տուող
ՉԿա՛մ, խրատը գէշ չէ Բա՛մ

†Կա՛մ, հաստատ

- 16 Աւելի աղէկ է քիչ բանը Տէրոջը վախովը,
Քան թէ մեծ գանձը՝ խռովութիւնով:
- 17 Աւելի աղէկ է սէր եղած տեղը խտեղէն կերակուրը,
Քան թէ գէր զուարակը՝ առեղծութիւնով:
- 18 Բարկասիրտ մարդը վէճ կը հանէ.
Բայց երկայնամիտը կռիւը կը դադարեցնէ:
- 19 Ծոյլին ճամբան փշեղէն ցանկի պէս է.
Բայց ուղիղներուն ճամբան բանուկ է:
- 20 Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ մարդը իր մայրը կ'անարգէ:
- 21 Պակաստմիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը զրօսանք է.
Բայց իմաստուն մարդը կ'ուզէ եւ ընթացքը:
- 22 Առանց խորհուրդի՝ զիտաւորութիւնները կը ցրուին.
Բայց խորհրդականներուն շատութիւնովը կը հա-
տատուին:
- 23 Մարդ իր բերնին պատասխանովը կ'ուրախանայ.
Ու տառնովը ըսուած խօսքը ո՛րչափ գէղեցիկ է:
- 24 Կեանքի ճամբան խոհեմ՝ մարդը գէպի վեր չէ առնի,
Որպէս զի վարի դժոխքէն հեռանայ:
- 25 Տէրը հպարտներուն տունը կը կործանէ.
Բայց սրբեւարին սահմանը կը հաստատէ:
- 26 Չար մարդուն խորհուրդները Տէրոջը տալէ պիղծ են.
Բայց պարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են:
- 27 Ագահութեան անձնատուր եղողը իր տունը խռովու-
թեան մէջ կը ձգէ.
- Բայց կաշառքներէ զգուշողը պիտի ապրի:
- 28 Արդարին սիրտը տալու պատասխանը կը մոտծէ.
Բայց ամբարիշտներուն բերանը չարիք կը բղխէ:
- 29 Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է.
Բայց արդարներուն աղօթքը կը լսէ:

- 30 Աչքերու լոյսը սիրտը կ'աւարտացնէ.
Բարի լաւը սակոյնները կը գերցնէ:
31 Կեանքի յանդիմանութիւնը լսող ականջը
իմաստուններուն մէջ կը բնակի:
32 Խրատ մերժողը իր հոգին կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութիւն մտիկ ընողը խելք կը վաստկի:
33 Տէրոջը վախը իմաստութեան խրատն է,
Ու փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ:

ԳԼ. ԺԶ

- 1 Սրտին տրամադրութիւնները մարդուն էւ վեր-
բերին.
Բայց լեզուին պատասխանը Տէրոջմէն է:
2 Մարդուն ամէն ծամբաները իրեն մաքուր կ'երեւան,
Բայց Տէրը հոգիները կը կշռէ:
3 Քու գործերդ Տէրոջը յանձնէ,
Եւ քու խորհուրդներդ պիտի հաստատուին:
4 Տէրը ամէն բան *իր նպատակին՝ համար ստեղծեց,
Ու ամբարիշտն ալ՝ ձախող օրումն համար:
5 Ամէն սրտով հպարտները Տէրոջը առջեւ պիղծ են,
Ու ինչեւ ձեռք ձեռքի Գալիլ Բաբելոն*, անպատիժ
պիտի չմնան:
6 Ողորմութեամբ և ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը
կը քաւուի,
Ու Տէրոջը վախով Ժաբը չարութիւնէ կը հեռանայ:
7 Երբ Տէրը մարդուն ծամբաներուն կը հաճի,

*Կաժ, իրեն

†Կաժ, ազգէ ազգ

- Մինչև անգամ անոր թշնամիները կը հաշտեցնէ
անոր հետ:
8 Աղէկ է քիչ բան տրդարութեամբ,
Քան թէ մեծ եկամուտներ՝ անիրաւութեամբ:
9 Մարդուն սիրտը իր ծամբան կը հնարէ.
Բայց անոր քայլերը Տէրը կ'ուղղէ:
10 Թագաւորին շրթունքներուն վրայ աստուածային ազ-
դեցութիւն կայ.
Անոր բերանը դատատանի մէջ չսխալիր:
11 Ուղիղ կշռողը և կշիւքը Տէրոջն են.
Մախաղին ամէն կշիւք բարերը անոր գործն են:
12 Չարագործութիւնը թագաւորներուն զգուելի է.
Վասն զի ամուռը տրդարութեամբ կը հաստատուի:
13 Արդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի են,
Ու շիտակ խօսողը կը սիրեն:
14 Թագաւորին բարկութիւնը մահուան դետպաններու
պէս է.
Բայց իմաստուն մարդը զանկաւ կ'իջեցնէ:
15 Թագաւորին երեօխն լոյսը կեանք է,
Ու անոր հաճութիւնը վերջին անձրեւին ամպին պէս է:
16 Իմաստութիւն ստանալը ոսկին ո՛րչափ աղէկ է,
Եւ հանճար վաստկիլը արծաթէն աւելի ընտիր է:
17 Ուղիղներուն մեծ ծամբան չարութիւնէ հրաժարիլն է.
Իր ծամբան զգուշութիւն ընողը իր հոգին կը պահէ:
18 Կոտորածին առջեւէն հպարտութիւն,
Ու կործանման առջեւէն ամբարտաւանութեան ոգին
կ'երթայ:
19 Խոնարհներուն հետ խոնարհ ըլլալը
Հպարտներուն հետ աւար բաժնեկէն աղէկ է:
20 Գործի մէջ խելացութեամբ վարուողը բարիք կը գտնէ.

- Ու Տէրոջը ապաւինողը երանելի է:
- 21 Խմաստուն սիրտ ունեցողը խոհեմ՝ կ'ըսուի.
Եւ շրթ ունեցնելուն քաղցրութիւնը գիտութիւնն կ'աւելցնէ:
- 22 Խոհեմութիւնը՝ ունեցողին կեանքի սղբիւր է.
Բայց յիմարներուն խրատը յիմարութիւնն է:
- 23 Խմաստունին սիրտը իր բերնին իմաստութիւն կուտայ,
Ու իր շրթ ունեցնելուն գիտութիւնն կ'աւելցնէ:
- 24 Վայելուչ խօսքերը մեղրի խորխփն յէս են,
Հոգիին քաղցը ու ոսկրներուն բժշկութիւնն են:
- 25 Ճամրայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ,
Բայց անոր վախճանը մահուան ճամրաններն է:
- 26 Աշխատող անձը իրեն համար կ'աշխատի.
Քանզի իր բերանը կը պահանջէ իրմէ:
- 27 Անօրէն մարդը չարութիւն կը փորէ,
Ու անոր շրթ ունեցնելուն վրայ իրր թէ սլորող կրակ մը կայ:
- 28 Ծուռ մարդը կռիւ կը հանէ,
Եւ քսուն մտերիմ՝ բարեկամները կը զստէ:
- 29 Անօրէն մարդը իր ընկերը կը խաբէ,
Ու զանկազ գէշ ճամրաններ կը տանի:
- 30 Դնեգութիւններ մտածելու համար աչքերը կը գոցէ,
Եւ շրթ ունեցնէր խածնելով՝ չարութիւնը կը կատարէ:
- 31 Մտքի ճերմկութիւնը փառաց պատկ է,
Եւքէ անկառարկութիւնն ճամրուն մէջ գանուի:
- 32 Երկայնամիտ մարդը հզօր մարդէն աղէկ է,
Ու իր ոգին զապողը՝ քաղաք առնողէն:
- 33 Վիճակը ծոցը կը ձգուի,
Բայց անոր ամէն կարգադրութիւնը Տէրոջմէն է:

ԳԼ. ԺԷ

- 1 Աղէկ է պատառ մը չոր հոգի խաղաղութիւնով,
Քան թէ տուն մը լեցուն զոհեր՝ կռիւով:
- 2 Խոհեմ ծառան նախատինք բերող որդիին կ'իշխէ,
Ու եղբայրներու մէջ ժառանգութեան բաժինն կ'առնէ:
- 3 Արծաթի համար հալոց՝ և ոսկիի համար քուրայ կայ.
Բայց սիրտերը փորձողը Տէրն է:
- 4 Չոր մարդը անիրաւին շրթ ունեցնելուն մտիկ կ'ընէ,
Ու ստախօսը քնատակար լեզուին ականջ կը դնէ:
- 5 Աշքատը ծաղը ընողը անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ,
Եւ՝ ձախորդութեան վրայ ուրախացողը անպատիժ պիտի չմնայ:
- 6 Որդւոց որդիները ծերերուն պատկն են,
Եւ որդւոց պարծանքը իրենց հայրերն են:
- 7 Ընտիր *խօսքը անզգամին չվայլէր.
Ո՛րչափ աւելի ստախօս շրթ ունէր՝ աղնուականին:
- 8 Պարգեւը՝ խորժած ողին առջև պատուական գոհարի պէս է.
Ուր որ դառնայ՝ յաջողութիւն կը գտնէ:
- 9 Յանցանքը ծածկողը բարեկամութիւն կը փնտռէ.
Բայց զանկառարկութիւնը մտերիմ՝ բարեկամները կը զստէ:
- 10 Խոհեմ մարդուն աւելի կ'աղգէ Ռէ՛ յանդիմանութիւնը,
Քան թէ հարիւր քառասունէ՛ հարուած՝ յիմարին:

*Եբր. շրթ ունէրը խիւստ, ընդունողին. եբր. իր Տէրոջը

- 11 Ձար մարդը միշտ ապաստամբութիւն կը փնտռէ,
նա անոր խնայ պատգամաւոր կը զրկուի:
- 12 Ալ աղէկ է ձագերը բողբոսած արջուն առջև ելլել,
Քան թէ յիմարի մը՝ անոր յիմարութեան ատենը:
- 13 Ով որ աղէկութեան փոխարէն չարիք կը հաստուցանէ,
Չարիքը անոր տունէն պակաս պիտի չլլայ:
- 14 Կաւելին սկզբնաւորութիւնը ջուրին արձակմանը կը
նմանի.
- Ուրեմն վէճը չբռնկած՝ ետ քաշուէ:
- 15 Ամբարիշտը արդարացնողը և արդարը ամբարիշտ
հանողը՝
- Երկուքն ալ Տէրովը առջև պիղծ են:
- 16 Իմաստութիւնը ծախու առնելու գինը ինչ օգուտ
ունի յիմարին ձեռքը,
- Որովհետեւ *խելք չունի:
- 17 Բարեկամը ամէն ատեն կը սիրէ,
Ու եղբայրը նեղութեան օրէն համար ծնած է:
- 18 Պակասամիտ մարդը ձեռքը կու տայ,
Ու իր բարեկամին խնամար երաշխասար կ'ըլլայ:
- 19 Կռիւ սիրողը յանցանք կը սիրէ.
- Իր դուռը բարձրացնողը էր կործանումը կը փնտռէ:
- 20 Ծուռ սիրտ ունեցողը աղէկութիւն չգտնիր,
Ու նենգաւոր լեզուով մարդը չարիքի մէջ կ'ընայ:
- 21 Յիմարը ծնանողը տրամաւորութիւն կը կրէ,
Եւ անգիտման հայրը չուրախանար:
- 22 Ուրախ սիրտը դեղի պէս օգտակար է.
Բայց կտրած սիրտը ոսկորները կը չորցնէ:
- 23 Անօրէն մարդը օրէնքի ծոցէն կաշառք կ'առնէ,

*Կ-ժ, փափաք

†Եբբ. առջևը

- Որպէս զի արդարութեան ճամբաները ծուռ:
- 24 Իմաստութիւնը խոչեմ՝ մարդուն առջև է.
Բայց յիմարին աչքերը երկրի ծայրերն են:
- 25 Յիմար տղան իր հօրը տրամաւորութիւն
Ու զինք ծնանողին դառնութիւն կ'ըլլայ:
- 26 Աղէկ չէ արդարէն տուգանք առնել.
*Ու ալ իշխանները ծեծել իրաւունք չեն ունենում համար:
- 27 Իր խօսքերը զսպողը իմաստուն է,
Ու երկայնամիտ մարդը հանճարեղ է:
- 28 Յիմարը անգամ՝ եթէ էլ լուռ կենայ, իմաստուն՝
Ու իր շրթ ունքները գոցողը հանճարեղ կը սեպուի:

ԳԼ. ԺԸ

- 1 †Ինքնահաճոյ մարդը էր ցանկութիւնը կը փնտռէ
Եւ չամէն խորհուրդի դէմ՝ կը կենայ:
- 2 Յիմարը խոհեմութեան չարտօրի,
Հապա իր սրտին ձեռքը յայտնել չ'ապէ:
- 3 Երբ ամբարիշտը գայ, անարգութիւն ալ կու գայ,
Ու նախադիմքի հետ խոյտառակութիւն:
- 4 Մարդուն բերնին խօսքերը խորունկ ջուրեր են.
Իմաստութեան տղերքը առատարունղի գետ է:
- 5 Դատաստանի մէջ արդարը սուտ հանելու համար՝
Ամբարշտին աշտուութիւն ընելը աղէկ չէ:
- 6 Անմիտ մարդուն շրթ ունքները կռիւի մէջ կը մտնեն,
Ու անոր բերանը ծեծը կը կանչէ:

*Կ-ժ, Ու ալ իշխանները պարտքի ձեռք ծեծել իրաւունք
չեն աւելի

†Եբբ. Զատուող չ'Կ-ժ, ամէն բանի կը խառնուի

- 7 Անմիտ մարդուն բերանը իրեն կործանում է,
Եւ անոր շրթունքները իր անձին որոգայթ են:
- 8 Քառ մարդուն խոսքերը քաղցր պատասաներու պէս են,
Ու անոնք մինչև փորին շաքամարանները կ'իջնեն:
- 9 Ան որ իր գործին մէջ լծուլ է,
Շուտը մարդուն եղբայրն է:
- 10 Տէրօջը անունը ամուր աշտարակ է,
Արդարը անոր կը դիմէ, ու ապահով ապաստանարան
կ'ունենայ:
- 11 Հարուստին ստացուածքը իր ամուր քաղաքն է,
Ու անոր երեւակայութեանը մէջ լարձր բերդի պէս է:
- 12 Կոտորածէն առաջ մարդուն սիրտը կը հպարտանայ,
Բայց փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երևայ:
- 13 Ով որ բռն չլսած պատասխան կու տայ,
Յիմարութիւն ու նախատինք է անոր:
- 14 Մարդուն հոգին իր հիւանդութեանը կը համընդհանրէ,
Բայց վիրաւորուած հոգին ո՞վ կրնայ *մխիթարել:
- 15 Խոհեմին սիրտը գիտութիւն կը վառակի,
Եւ իմաստուններուն ականջը գիտութիւն կը փնտռէ:
- 16 Մարդուն ընծան անոր ծամրայ կը լսանայ,
Ու զանիկա մեծերուն առջև կը տանի:
- 17 Իր դատը առաջունքն սկսողը իրաւունք ունեցող չէ
«Եւս-ի»:
Բայց երբ իր խոսքը գայ՝ զանիկա կը քննէ:
- 18 Վիճակը վէճերը կը դադարեցնէ,
Ու զօրաւորներուն մեջուղ որոշում կ'ընէ:
- 19 Վշտացած եղբայր մը ամուր քաղաքէն առաքիլ է,
Եւ անոր վէճերը բերդի մը նիգերուն կը նմանին:

- 20 Մարդ մը իր բերնին պտուղէն իր փորը կը կշտացնէ,
Ու իր շրթունքներուն արդիւնքէն կը կշտանայ:
- 21 Մահը ու կեանքը լեզուին ձեռքն են,
Եւ զանիկա սիրողները անոր պտուղը կ'ուտեն:
- 22 Առաքիլն կրն գտնողը բարիք կը գտնէ,
Ու Տէրօջմէն շնորհք կը ստանայ:
- 23 Աղքատը աղաչելով կը խօսի,
Բայց հարուստը խիստ պատասխան կու տայ:
- 24 Բարեկամներ ունեցող մարդը բարեկամութիւն ընե-
լու է.
Ու եղբորմէ աւելի հաստատ բարեկամ կայ:

ԳԼ. ԺԹ

- 1 Իր կատարելութեան մէջ քալող աղքատը
Նենգաւոր շրթունք ունեցող յիմարէն աղէկ է:
- 2 Հոգիին տգիտութիւնը աղէկ չէ,
Ու ոտքերովը արտորացողը կը սահի:
- 3 Մարդուն յիմարութիւնը անոր ծամբուն կ'ուրէ,
Եւ անոր սիրտը Տէրօջը դէմ տրտունջ կ'ընէ:
- 4 Հարստութիւնը շատ բարեկամներ կ'աւելցնէ,
Բայց աղքատը իր բարեկամէն կը զատուի:
- 5 Սուտ վկան անպարտ պիտի չլինայ,
Ու ստութիւններ խօսողը պիտի չաղատի:
- 6 Շատերը *սուստածեուն մարդուն՝ †հաճութիւնը կը
փնտռեն,
Ու ամէն մէկը պարգեւատու մարդուն բարեկամ
կ'ըլլայ:

- 7 Աղքատին բոլոր եղբայրները անկէ կը զգուհին.
Անոր բարեկամները ա՛լ աւելի անկէ կը հեռանան.
Անիկա *ռչինչ խօսքերու ետեւէ կ'իջնայ՝
- 8 Խելք վատաղորդ իր հոգին կը սիրէ.
Իմաստութիւն պահողը բարիք պիտի գտնէ:
- 9 Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ,
Ու ստութիւններ խօսողը պիտի կորսուի:
- 10 Յիմարին փափկութիւն չվայլեր.
Ո՛ր չափ աւելի ծառայի մը՝ իշխաններու վրայ իշխել:
- 11 Մարդուն խոհեմութիւնը անոր բարկութիւնը կը զսպէ,
Եւ յանցանք ներելը անոր պարծանք է:
- 12 Թաղաւորին բարկութիւնը առայդ ատիւծի մռնչիւ-
նին կը նմանի,
Իսկ անոր հաճութիւնը խօտի վրայի ցօղին պէս է:
- 13 Անմիտ տղան իր հօրը թշուառութիւնն է,
Ու կնոջ կռիւները շարունակ կաթիլներու պէս են:
- 14 Տունը ու ստացումը հայրերէն ճաշքս՝ ժառանգու-
թիւն են.
Բայց խոհեմ կինը Տէրոջմէն է:
- 15 Ծուլութիւնը խորունկ քուն կը բերէ,
Եւ թոյլ մարդը անօթի կը մնայ:
- 16 Պատուիրանքը պահողը իր հոգին կը պահէ,
Իր ճամբաները անարգողը պիտի մեռնի:
- 17 Աղքատին ողորմութիւն ընողը Տէրոջը փոխ կու տայ,
Ու Անիկա անոր հատուցում՝ պիտի ընէ:
- 18 Քանի որ յոյս կայ՝ տղադ խրատէ,

- Եւ *անոր մահուանը կամօսից մի ըլլար՝
- 19 Խիստ բարկացող մարդը փնտ կը կրէ.
Վասն զի եթէ ահա՛ մը աղատես՝ նորէն ընելու ես:
- 20 Խրատը լսէ և կրթութիւնը ընդունէ,
Որպէս զի քու վերջին տտենդ իմաստուն ըլլաս:
- 21 Մարդուն սրտին մէջ շատ դիտաւորութիւններ կան.
Բայց Տէրոջը խորհուրդը հաստատուն պիտի մնայ:
- 22 Մարդուն ողորմութիւնը իր փառքն է,
Ու աղքատը ստախօսէն աղէկ է:
- 23 Տէրոջը երկիւղը կեանքի պարճաւ է,
Եւ զնէկս՝ առնչող կուշտ կը պառկի, ա՛ն ձախորդու-
թեան չհանդիպիր:
- 24 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խոթէ,
Ու զանիկա իր բերանը անգամ՝ չգարձնիր:
- 25 Ծաղը ընողը ծեծէ, ու միտմիտը խելացի կ'ըլլայ,
Եւ եթէ իմաստունը յանդիմանես՝ հանճարը կը հաս-
կընայ:
- 26 Ի՞նչ հայրը կործանողը ա՛ն էր մայրը վաւտողը
Ամօթ ու նախատինք բերող տղայ մըն է:
- 27 Որդեակ իմ՝ ետ կեցել տայ խրատը մտիկ ընելէն,
Որ քեզ իմաստութեան խօսքերէն կը խտրողցնէ:
- 28 Չար վկան արգարութիւնը ծաղը կ'ընէ,
Ու ամբարիշտներուն բերանը անխառնութիւն կը կլլէ:
- 29 Ծաղը ընողներուն համար դատաստաններ
Եւ անմիտներուն կռնակին համար ծեծեր պատրաս-
տուած են:

*կամ, անոնց ետեւէն կ'իջնայ խօսքերով, Բայց անոնք
չեն գրեթէ:

*կամ, անոր աղաղակին ականջ մի դնէր

ԳԼ. Ի

- 1 Պինին ծաղը ընող է, — ցքին կուխ հանող,
Եւ ու որ ասոնց անձնատուր կ'ըլլայ, իմաստուն չըլ-
լար:
- 2 Թագաւորին աչը առայդ առիւծի մանչիւնին պէս է,
Ու զանիկա բարկացնողը իր անձին փնտս կ'ընէ:
- 3 Կուիւնն ետ կենայր մարդուն փառք է,
Բայց ամէն յիմար կուռուսէր է:
- 4 Ծոյլը՝ Զմեռ է լուսն, քեդիւն չհերկեր,
Ուստի հունձքի տտենը պիտի մուրայ, ու բան մը
պիտի չունենայ:
- 5 Մարդու մը արտին մէջի խորհուրդը խորունկ ջուրերու
պէս է.
Բայց խելացի մարդը զանիկա կը հանէ:
- 6 Մարդոցմէ շատերը իրենց բարերարութիւնը կը հրա-
տարակեն.
Բայց հաւատարիմ մարդ մը ո՞վ կրնայ գտնել,
Իր անարատութեանը մէջ քաղաղ արդար է.
Անոր որդիները իր ետեւէն երջանիկ պիտի ըլլան:
- 8 Գառատառնի աթոռը նստող թագաւորը
Իր աչքերովը ամէն չարիքը կը ցրուէ:
- 9 Ո՞վ կրնայ ըսել թէ Իմ սիրտս արեցի,
Իմ մեղքէս մաքրուեցայ:
- 10 Երկու տեսակ կ'ըսէ քար, երկու տեսակ՝ *չափ
Հաւատարմութեան Տէրոջը առջեւ պիղծ են:
- 11 Մինչեւ անգամ տղու մը վարքին մաքրութիւնը և
ուղղութիւնը

*Եբբ. արդու

- Անոր գործերէն կը հասկցուի
- 12 Լող ազանջը ու տեսող աչքը,
Երկուքն ալ, Տէրը ստեղծեր է:
- 13 Քուշը մի սիրեր, որպէս զի չըլլայ թէ աղքատանաս,
Աչքերդ բաց, որպէս զի հացով կշտանաս:
- 14 Ծախու աւնորը Գէշ է, գէշ է, կ'ըսէ.
Բայց երբ երթայ, այն ատեն կը պարծենայ:
- 15 Ոսկի ու շատ գոհար կը գտնուի.
Բայց գիտութեան շրթունքները մեծագին զար-
դար են:
- 16 Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը առ,
Եւ օտար կնոջ համար երաշխաւոր եղէ՛ք զրաւ առ:
- 17 Ստութեան հացը մարդուն ակտրժելի է.
Բայց ետքը անոր ըրտանը խիճով պիտի լեցուի:
- 18 Դիտաւորութիւնը խորհրդով կը հաստատուի.
Ուստի խոհմութեամբ պատերազմ ըրէ:
- 19 Բանասիրութեան պտըտողը գաղտնիքը կը յայտնէ.
Ուրեմն շրթունքներովը շողքորթութիւն ընողին հետ
հաղորդակցութիւն մի ընել:
- 20 Ով որ իր հայրը ու մայրը կ'անիծէ,
Անոր ճրագը մութ խաւարի մէջ պիտի մարի:
- 21 Կայ ժառանգութիւն որ սկիզբը արտորնօք կ'առ-
նուի.
Բայց անոր վերջը պիտի չօրհնուի:
- 22 Զարութեան փոխարէնը հատուցանեմ՝ մի ըսեր,
Տէրոջը սպասէ, ու անիկա քեզ պիտի ազատէ:
- 23 Երկու տեսակ կ'ըսէ քարը Տէրոջը առջեւ պիղծ է,
Ու նենգաւոր կշիռքը աղէկ չէ:
- 24 Մարդուն քայլերը Տէրոջմէն են.
Ուստի մարդը իր ճամբուն ինչպէս հասկնայ,

- 25 *Անխորհրդարար բան մը նուիրելը՝ և ուխտ ընելէն ետքը քննութիւն ընելը
Մարդուն սրտգայթ մըն են։
- 26 Խմատուռն թագաւորը ամբարիշտները կը ցրուէ,
Ու անիւր անոնց վրայ կը դարձնէ։
- 27 Մարդուն հոգին Տէրօջը լցան է,
Արտին բոլոր շտեմարանները կը քննէ։
- 28 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը թագաւորը կը պահեն,
Անիկա ալ իր ամբար սղորմութեամբ կը հաստատէ։
- 29 Երկաւորներուն զարդը անոնց պէն է,
Եւ ծերերուն փառքը արեւորութիւնն է։
- 30 Վէրքին նշանները ու փորի շտեմարանները հասնող
հարուածները
†Չար մարդուն՝ մաքրողական դեղ են։

ԳԼ. ԻԱ.

- 1 Թագաւորին սիրտը ջուրի վտակներու գէւ է Տէ-
րոջը ձեռքին մէջ.
Ջանիկա ս'ր կողմը ուղէ կը դարձնէ։
- 2 Մարդուն ամէն ճամբան իրեն ուղիղ կ'երեւնայ.
Բայց Տէրը սիրտերը կը կշռէ։
- 3 Արդարութիւն և իրաւունք գործելը
Ջոհէն աւելի ընդունելի է Տէրօջը։
- 4 Աչքերու ամբարտաւանութիւնը և սրտի հպարտու-
թիւնը

*Կա՛մ, Սուրբ բան մը կլլելը

†Կա՛մ, Չարութեան դէմ

- Եւ ամբարիշտներուն *Լցար մեղք է։
- 5 Աշխատասէր մարդուն խորհուրդները միայն առա-
տութիւն և բէրէն։
- Բայց ամէն արտորացող՝ միայն կարօտութիւնը և բէրէն։
- 6 Սուտ լեզուով գանձեր վաստակելը
Մահը փնտաւորներուն հալածած ունայնութիւնն է։
- 7 Ամբարիշտներուն բռնութիւնը զանոնք պիտի կոր-
սընցնէ.
Վասն զի իրաւունք ընել չեն ուզեր։
- 8 Երբ մարդուն ճամբան ծուռ է, կը խտորի.
Բայց մաքուր եղողին գործը ուղիղ է։
- 9 Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ՝
Քան թէ կռուասէր կնոջ հետ †մեծ տան մէջ։
- 10 Ամբարիշտ մարդուն հոգին չարութեան կը ցանկայ,
Ու անոր ընկերը անոր առջև շնորհք չգտներ։
- 11 Եթէ ծաղը ընողը տուգանքի հանդիպի, միամիտը
իմաստուն կ'ըլլայ,
Եւ եթէ իմաստունը խրատուի, գիտութիւն կը ստա-
նայ։
- 12 Արդարը խոհմութեամբ ամբարիշտին տունը կը դիտէ,
Երբ ամբարիշտները չարութեան համար կը կործանին։
- 13 Ո՛վ որ աղքատին աղաղակը չստուգէ համար իր ականջը
կը բացէ,
Ինք ալ պիտի աղաղակէ, ու իրեն լսող պիտի չըլլայ։
- 14 Գաղտնի պարգեւը բարկութիւնը կ'իջեցնէ,
Եւ ծոցը քրքրէ՝ ընծան սատակ կատաղութիւնը և
քրքրէնէ։
- 15 Իրաւունք ընելը արդարին ուրախութիւն է։

*Կա՛մ, մշակութիւնը

†Երբ. ընկերութեան

- Բայց անիրաւութիւն ընողներուն տանջանք է
 16 Խոչեմութեան ճամբայէն մոլորող մարդը
 Մեռելներուն ժողովքին մէջ կ'իջնէ:
 17 Ուրախութիւն սիրողը կարօտութեան մէջ կ'իյնայ.
 Գինին ու իւղը սիրողը չհարստանար:
 18 Ամբարիշտը արգարին համար,
 Ու անօրէնը ուղիղներուն համար փրկանք կ'ըլլայ:
 19 Աղէկ է անապատ տեղ ընակիլ՝
 Քան թէ կուտասէր ու բարկացող կնոջ հետ:
 20 Իմաստունին ընակարանին մէջ ցանկալի գանձ ու
 իւղ կը գտնուի.
 Բայց անմիտ մարդը *իր ունեցածը՝ կը կլէ:
 21 Արդարութեան ու ողորմածութեան հետեւողը
 կեանք, արդարութիւն և փառք պիտի գտնէ:
 22 Իմաստունը զօրաւորներուն քաղաքը կ'ելլէ,
 Իւ անոնց տպաւինած ամբողջութիւնը կը փլցնէ:
 23 Իր բերանը ու լեզուն պահողը
 Իր հոգին նեղութիւններէն կը պահէ:
 24 Հպարտութեամբ և բարկութեամբ վարուող մարդուն
 անունը
 Հպարտ և յանգուգն ծաղր ընող կ'ըսէ:
 25 Երկրին ցանկութիւնը զանիկա կը մեռցնէ.
 Վտան զի անոր ձեռքերը աշխատիլ չեն ուզեր:
 26 Անիկա ամէն օր ստատիկ կը ցանկայ.
 Իսկ արդարը կու տայ ու չնանկար:
 27 Ամբարիշտներուն զոհը պիղծ է,
 Մանաւանդ երբ զանիկա չար գիտաւորութեամբ կը
 մատուցանեն:

*Եբբ. զանիկա

- 28 Սուտ վկան պիտի կորուսի.
 Բայց լսող մարդը *հաւատարմութեամբ պիտի խօսի:
 29 Ամբարիշտ մարդը իր երեսը կը պնդցնէ.
 Բայց ուղիղը իր ճամբաները կը շիտկէ:
 30 Իմաստութիւն, հանճար կամ՝ խորհուրդ մը չկայ
 Որ Տերոջը գէմ՝ փեռայ:
 31 Պատերազմի օրուան համար ձին կը պատրաստուի.
 Բայց փրկութիւնը Տերոջմէն է:

ԳԼ. ԻԲ

- 1 Բարի անունը շատ հարստութենէն աւելի ըն.
 տիր է.
 Ու շնորհքը արծաթէն ու ոսկիէն աղէկ է:
 2 Հարուստը ու աղքատը իրարու կը հանդիպին.
 Անոնց ամէնը ստեղծողը Տէրն է:
 3 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ ու կը զգուշանայ.
 Բայց միամիտները յառաջ կ'անցնին ու վնաս կը կրեն:
 4 Խոնարհութեան և Տերոջը երկիւղին վախճանը
 Հարստութիւն, փառք ու կեանք է:
 5 Ծուռ մարդուն ճամբուն մէջ փուշեր աւ որոգայթ.
 ներ կան.
 Իր հոգին պահողը անոնցմէ հեռու կ'ըլլայ:
 6 Կրթէ մանուկը իր ճամբան սկսած առեւնը՝,
 Որպէս զի իր ծերութեան տեսնն ալ անկէ չխտորի:
 7 Հարուստը աղքատներուն վրայ կը տիրէ,
 Ու փոխ առնողը փոխ տուողին ծառայ կ'ըլլայ:

*Կաթ, յաւիտեան

†Կաթ, իր ճամբուն համեմատ

- 8 Ձարուածիւն ցանաղը ունայնութիւն կը հնձէ,
Եւ անոր բարկութեանը գաւազանը պիտի կտրուի:
- 9 Աղէկ աչքը ունեցողը օրհնեալ կ'ըլլայ,
Վասն զի իր հացէն աղքատին կու տայ:
- 10 Ծաղր ընողը եթէ վաճառեա, կուիւր կ'անցնի,
Ու վէճը և անարգանքը կը գաղափարին:
- 11 Սրտի մաքրութիւն սիրողին շրթանքներուն վրայ
շնորհք կայ,
Ու թագաւորը անոր բարեկամ կ'ըլլայ:
- 12 Տէրոջը աչքերը գիտութիւնը կը պահպանեն,
Եւ ինք անօրէնին խօսքերը կ'աւաթէ:
- 13 Ծղր կ'ըսէ, Դուրսը առիւծ կայ,
Հրապարակին մէջ պիտի մեռցուիմ:
- 14 Օտար կիներուն բերանը խորունկ փոս է,
Տէրոջը տակի եղողը հոն կ'իյնայ:
- 15 Մանուկին սրտին մէջ յիմարութիւնը կապուած է.
Զանկա խրատի գաւազանը կը հեռացնէ անկէ:
- 16 Իր «~~բացառիկ~~» շատցնելու համար աղքատին զրկանք
ընողը
Ու հարուստին տուողը անշուշտ կարօտութեան կը
հասնի:
- 17 Ականջդ ծռէ ու իմաստուններուն խօսքերը մտիկ
ըրէ,
Եւ քու սիրտդ իմ գիտութեանն տուր:
- 18 Վասն զի եթէ անոնք քու սրտիդ մէջ պահեա, հաւ
ճելի բռն է.
Անոնք քու շրթանքներուդ վրայ ալ պիտի հաս-
տատուին:
- 19 Ահա քեզի «յ» բռնեղը այսօր իմացուցի,
Որպէս զի քու ապականութիւնդ Տէրոջը վրայ ըլլայ:

- 20 Միթէ ես քեզի «շատ անգամ» խրատներով
Ու գիտութեամբ չգրեցի՞,
- 21 Որպէս զի քեզի ճշմարիտ խօսքերուն ստուգութիւնը
ստովեցնեմ,
Որպէս զի քեզի խօսքերուն ճշմարիտ խօսքերով
պատասխան տաու:
- 22 Աղքատը մի կողպտեր իր աղքատութեանը համար,
Ու անանկը քառասուսանի մէջ մի կոխեր,
- 23 Վասն զի Տէրը անոնց իրաւունքը պիտի պաշտպանէ,
Եւ զանոնք կողպտողներուն հօգին պիտի կողպտէ:
- 24 Բարկացող մարդուն հետ ընկերութիւն մի ըներ,
Ու ցատկոտ մարդուն հետ մի երթար:
- 25 Որպէս զի չըլլայ թէ անոր ճամբաները սորվիս,
Եւ քու հոգւոյդ սրտայլ լատակիս,
- 26 Ձեռք տուողներէն մի ըլլար,
Ու ալ պարտքի համար երաշխաւոր եղողներէն:
- 27 Եթէ վճարելու կարողութիւն չունիս,
Ինչո՞ւ համար տակէդ քու անկողինդ առնեն:
- 28 Զըլլայ որ տեղէն վերցնես այն վաղեմի սահմանին
շուք,
Զոր քու հայրերդ դրեր են:
- 29 Իր գործին մէջ ժիր մարդ մը կը տեսնե՞ս,
Անիկա թագաւորներուն առջև պիտի կայնի.
Անշուն մարդոց առջև պիտի չկայնի:

ԳԼ ԻԳ

- 1 Երբ իշխանի հետ սեղան նստիս,

*Վա՛, ազնիւ բաներ. ԳԼ Ը. 6: †ԵՔԻ. զրկողներուն
‡ԵՔԻ. դրան

- Առջեւդ դրուածը աղէկ նայէ.
 2 Ու եթէ դուն արտրժակի տէր Բարդ ես,
 Կոկորդիդ վրայ դանակ դիր:
 3 Անոր աղնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
 Վասն զի անոնք խաբէութեան հաց են:
 4 Հարուստ ըլլալու մի աշխատիր.
 Քու *խորհուրդէդ ետ կեցիր:
 5 Աչք պիտի անկե՞ս այն բանին որ ոչինչ է.
 Անկա տանուշտ իրեն թեւեր կը շինէ,
 Ու արծիւի պէս օդը կը թռչի:
 6 Զար աչք ունեցողին հացը մի ուտեր,
 Եւ անոր աղնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
 7 Վասն զի անկա իր արտին մէջ ինչպէս կը մտածէ,
 այնպէս է.
 Կեր ու խմէ՝ կ'ըռէ քեզի,
 Բայց անոր սիրտը քեզի հետ չէ:
 8 Կերած պատառդ պիտի փսխես,
 Ու հաճելի խօսքերդ պիտի կորսնցնես:
 9 Յիմարին տկանջներուն մի խօսիր,
 Քանզի քու խօսքերուդ իմաստութիւնը կ'անարդէ:
 10 Վաղէմի սահմանին Զաւը տեղէն մի վերցնէր,
 Ու որրերուն արտերը մի մտներ.
 11 Քանզի անոնց Վրէժիւնդ իրը զօրաւոր է,
 Եւ քեզի դէմ՝ անոնց իրաւունքը անկա պիտի պաշտ-
 պանէ:
 12 Քու սիրտդ խրատի տուր,
 Ու տկանջներդ՝ դիտութեան խօսքերուն:
 13 Տղայէն խրատը մի կտրեր,

*Կ-Մ, իմաստութեանէդ

- Վասն զի եթէ զանկա գաւաղանով ծծես, չմեռնիր
 14 Դուն անկա գաւաղանով կը ծծես,
 Բայց անոր հոգին դժոխքէն կ'ազատես:
 15 Որդեակ իմ՝, եթէ քու սիրտդ իմաստուն ըլլայ,
 Իմ՝ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ:
 16 Ու երբ քու շրթունքներդ ուղիղ բաներ խօսին,
 Իմ՝ երկամունքներս պիտի ցնծան:
 17 Քու սիրտդ մեղաւորներուն չնախանձի,
 Հապա տմէն օր Տէրսը վախին մէջ եղիր:
 18 Վասն զի իրաւքնէ վախճան մը կայ,
 Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի:
 19 Որդեակ իմ՝, լսէ, ու իմաստուն եղիր,
 Եւ քու սիրտդ աւել ճամբուն մէջ շիտկէ:
 20 Մի ընկերանար գինեմաններուն հետ,
 Ու *իրենց մարմինը մաշտղներուն՝ հետ.
 21 Վասն զի գինեմալը ու շուսլը աղքատ կ'ըլլան.
 Եւ լաւ քունը պատառած հանգերձներ կը հագցնէ:
 22 Հնազանդութիւն ըրէ հօրդ որ քեզ ծնէր է,
 Ու մի անարգեր քու մայրդ երբ կը պառւի:
 23 Ճշմարտութիւնը ծախու տու ու զաւե՛լ մի ծախեր.
 Նմանապէս իմաստութիւնը, խրատը ու հանճարը
 24 Արդարին հայրը շատ պիտի ցնծայ,
 Եւ իմաստուն զաւակ ծնանողը անոր վրայ պիտի ու-
 րախանայ:
 25 Թող քու հոյրդ ու մայրդ քու ինքն ուրախանան,
 Ու քեզ ծնանողը թող ցնծայ:
 26 Որդեակ իմ՝, քու սիրտդ ինձի տուր,
 Եւ քու աչքերդ թող իմ ճամբաներս դիտեն:

*Կ-Մ, զեղխութեամբ միս ուտողներուն

- 27 Վասն զի պոռնիկը խորունկ փոս է,
Ու օտար կինը նեղ ջրհոր է.
- 28 Եւ անիկա գողի պէս դարանը կը մտնէ,
Ու մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ'աւելցնէ:
- 29 Որո՞ւն է վայր. որո՞ւն է ոհմ.
Որո՞ւն են կռիւները. որո՞ւն են տրառնջները.
Որո՞ւն են առանց պատճառի վէրքերը.
Որո՞ւն է աչքերու կարմրութիւնը:
- 30 Գինիին քով մնացողներուն,
Խառնած գինին փնտռելու գացողներուն:
- 31 Մի նայիր գինիին կարմրութեանը,
Գաւաթին մէջ իր գոյնը ցուցնելուն ու շիտակ վա-
զելուն:
- 32 Անիկա ետքը օձի պէս կը խածնէ
Ու քարբի պէս կը խայթէ:
- 33 Անիկ ետքը քու աչքերդ օտար կիներու պիտի նային,
Եւ քու սիրտդ ծուռ բաներ պիտի խօսի.
- 34 Եւ ծովու *մէջ պառկողի պէս՝
Ու կայմի վրայ զառկողի պէս պիտի ըլլաս:
- 35 Եւ դիտի լուսն,
Ձիւ ձեռքին, ու եւ ցաւ մը չղբացի,
Ինծի զարկին, ու եւ բան մը չիմացայ.
Ե՞րբ պիտի արթննամ,
Որպէս զի զանիկա նորէն փնտռեմ:

Գ Լ Ի Դ

- 1 **Չ**ար մարդոց մի յախանծիր,
Ու անոնց հետ կենալու մի ցանկար.

*Եբբ. սիրտը

- 2 Վասն զի անոնց սիրտը բռնութիւն կը խորհի,
Եւ անոնց շրթունքները փնտնանքու վրայով կը խօսին:
- 3 Տունը իմաստութեամբ կը շինուի,
Ու հանճարով կը հաստատուի:
- 4 Եւ շտեմարանները գիտութեամբ՝
Ամէն Դիւան պատուական ու վայելուչ գանձերով կը
լեցունին:
- 5 Իմաստուն մարդը զօրաւոր կ'ըլլայ,
Ու գիտութիւն ունեցողը դժբ. կ'աւելցնէ.
- 6 Վասն զի պատերազմի խոհմութեամբ կ'ընես.
Եւ *ազատութիւնը խորհրդականներու շատութիւ-
նով կ'ըլլայ:
- 7 Իմաստութիւնը յիմարին համար շատ բարձր է.
Անիկա դրանը մէջ իր բերանը չբանար:
- 8 Ով որ չարութիւն ընել կը մտածէ,
Անիկա նենգամիտ պիտի ըսուի:
- 9 Յիմարութեան խորհուրդը մեղք է,
Եւ ծաղր ընողը մարդոց զգուշի է:
- 10 Եթէ նեղութեան օրը լծ ունաս,
Ոյժդ քիչ է:
- 11 Ազատէ զանոնք որ մեռցուելու կը տարուին,
Ու սպաննուելու վրայ եղողները ազատիկէ ետ մի կե-
նար:
- 12 Եթէ ըսես Թէ Մենք ասիկա չգիտցանք,
Ահա սիրտերը կշռողը ինք կը հասկնայ.
Ու քու հոգիդ պաշտպանողը ինք գիտէ,
Եւ Դիւ մարդուն իր գործին չափովը պիտի հաստու-
ցանէ:

*Կամ, յաղթութիւնը

- 13 Որդեակ իմ, մեղր կեր, որ աղէկ է,
Եւ մեղրախորիսի կեր, որ քիմբիդ քաղցր է:
- 14 Իմաստութեան ճանաչումն ալ քու հոգիիդ այնպէս
Կարգի պէտք ըլլայ,
Եթէ զանկալ գտնես.
Եւ վախճան մը կայ,
Ու քու յայդ պիտի չկտրի:
- 15 Ով չար, արդարին տանը դարանակալ մի ըլլար,
Անոր քնակարանը մի աւերեր:
- 16 Վասն զի արդարը թէ եւ եօթը անգամ ալ իշնայ՝
պիտի կանգնի.
Բայց չարերը ձախորդութեան մէջ պիտի իշնան,
17 Երբ քու թշնամիդ իշնայ՝ մի ուրախանար,
Ու երբ անոր ոտքը սահի՝ քու սիրտդ թող չցնծայ:
- 18 Զըլլայ որ Տէրը տեսնէ ու իրեն անհաճոյ երեւնայ,
Եւ իր բարկութիւնը անոր վրայէն դարձնէ:
- 19 Զարագործներուն համար մի սրտմտիր,
Ու ամբարիշտներուն մի նախաձեռնիր.
- 20 Վասն զի չար մարդը քու վախճանն չունենար.
Ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի:
- 21 Որդեակ իմ, Տէրաջմէ ու թագաւորէն վախցիր,
Եւ իւրաքանչիւր մարդոց հետ մի խառնուիր.
- 22 Քանզի անոնց կործանումը յանկարծ կ'ըլլայ,
Ու երկուքին ալ պատուհասը ո՞վ գիտէ:
- 23 Այս բաներն ալ իմաստուններուն ցառաւ են.
Դատաստանի մէջ աշտուութիւն ընելը աղէկ չէ:
- 24 Ով որ ամբարիշտին կ'ըսէ թէ Դուն արդար ես,
Ազգերը անոր անէծք պիտի տան,

*Կա՛հ, հանգստութեան տեղը Ինքե՛ր, փոփոխական

- Ու ժողովուրդները զանկալ պիտի անարգեն:
- 25 Բայց յանդիմանութիւն տուողներուն շնորհք կ'ըլլայ,
Եւ անոնց վրայ բարի օրհնութիւն կու գայ:
- 26 Շիտակ պատասխան տուողը
Շրթ ունքներ կը համբուրէ:
- 27 Գուրսի գործդ կանոնաւորէ,
Եւ զանկալ քու արտիդ մէջ՝ կարգի դիր,
Ու տունդ ետքը շինէ:
- 28 Քու դրացիիդ դէմ՝ զուր տեղ վկայութիւն մի ընէր,
Եւ քու շրթ ունքներովդ մի խաբեր:
- 29 Մի ըսէր թէ Անկալ ինձի ինչպէս որ ըրաւ, ես ալ
անոր այնպէս պիտի ընեմ,
Այն մարդուն իր գործին համեմատ հատուցում պիտի
ընեմ:
- 30 Եղջ մարդուն արտին քովէն՝
Ու պակասամիտ մարդուն այգիին քովէն անցայ.
- 31 Եւ ահա ամէնուն մէջ փուշեր բուսեր էին,
Ու անոնց երեսը եղինձներ ծածկեր էին,
Եւ անոր քարէ պատը փլած էր.
- 32 Ու երբ զնէկ տեսայ՝ մտքիս մէջ պահեցի,
Անոր նայեցայ աւելի խրատ առի:
- 33 Եթէ քիչ մը քնանաւ, քիչ մը նիրհեաւ,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար,
- 34 Քու աղքատութիւնդ՝ ճամբորդի պէս պիտի գայ,
Եւ քու կառօնութիւնդ՝ սպառազինեալ մարդու պէս:

ԳԼ. ԻԵ

1 Աստիք ալ Սողոմոնի տաւաններն են, զորոնք Յու-

*Եթե՛ր. արտին մէջ քեզի համար

- գայր եղեկիս թագաւորին մարդիկը օրինակեցին:
- 2 Բանը ծածկելը Աստուծոյ փառքն է:
- Բայց թագաւորներուն փառքը բանը աղէ՛ք: քննելն է:
- 3 Երկինքի բարձրութիւնը ու երկրի խորութիւնը
Եւ թագաւորներուն սիրտը չեն քննուիր:
- 4 Վերցուր արծաթէն կղկզմաքը,
Ու սակերիչին համար մառախոյ մտնի՛ր կ'ելլէ:
- 5 Վերցուր թագաւորին առջեւէն ամբարիշտը,
Ու անոր ամբարը արդարութեամբ կը հաստատուի:
- 6 Թագաւորին առջեւ մի պարծիր,
Եւ մեծերուն տեղը մի կենար:
- 7 Վասն զի աղէկ է որ քեզի ըսեն թէ Հոս ելիր,
Քան թէ քու աչքերուդ տեսած իշխանին առջեւ վար
իջնեն քեզ:
- 8 *Կուրի համար շուտով դուրս մի ելլեր:
Զրկայ թէ երբ ընկերդ քեզ ամչցեն,
Դուն վերջը ինչ ընկիւքդ չգիտես:
- 9 Ընկերիդ հետ քու դատդ վարէ,
Բայց գողանիքը ուրիշ մի յայտներ:
- 10 Զրկայ որ լսողը քեզ անորդէ,
Ու գէշ անունդ անջնջելի մնայ:
- 11 Յարմարութեամբ ըսուած խօսքը
Արծաթէ գարգիւտ մէջ Գրեալ՝ ոսկիէ խնձորներու
իջնանէ:
- 12 Խմտտունին յանդիմանութիւնը՝ մօտիկ ընող սականջին
Ոսկիէ օղ ու մաքուր ոսկիէ մանեակ է:
- 13 Հաւատարիմ գետապանը զինք զրկողներուն
Հունձքի տառնի ձիւնին զօրութեամբ պէս է:

*Կաթ, Դատի

- Եւ իր տէրսջը հողին կը զուարճացնէ:
- 14 Սուտ *առատածեւունութեան վրայ պարծենցողը
Անանձրեւ ամպերու ու հովի պէս է:
- 15 Համբերութեամբ իշխանին սիրտը կը շինուի,
Եւ անոյշ լեզուս ոսկորներ կը կտորէ:
- 16 Եթէ մեղր գտնես, քեզի բաւական եղածին չտի կեր,
Զրկայ որ անով կշտանաս ու զանկա փոխես:
- 17 Քու ոտքդ դառցիկդ տունը յաճախ չկոխէ,
Զրկայ որ քեզի ձանձրանայ ու քեզ տառէ:
- 18 Իր դրացիին համար սուտ վկայութիւն ընողը
Ուռի, սուրի և սրած նետի՝ զէն է:
- 19 Նեղութեան օրը անհաւատարիմ մարդու ապականիլը
Փշուող ակօսիք և դիւրագլուր ոտքի ապաւինելու
պէն է:
- 20 Տրտում մարդուն առջեւ երգեր երգողը
Յուրտ օրը եւ զգեստը հանողին,
Կա՛մ արակի վրայ Բա՛գաւա՛ծ քացախին իջնանէ:
- 21 Եթէ թշնամիդ անօթի է, անոր հաց կերցուր,
Ու եթէ ծարաւ է, անոր ջուր խմցուր:
- 22 Բանդի աշուղէ՛ն ընելով անոր գլխուն վրայ կրակի կայ-
ծէր կը դիզէս:
- Եւ Տէրը քեզի հատուցում պիտի ընէ:
- 23 Հիստիսոյին հովի անձրեւը Կը ջրուէ,
Ու խոժող գէմը՝ չարախօս լեզուն:
- 24 Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը ընակիլ,
Քան թէ կուռտաւը կնիջ հետ մեծ տան մէջ:
- 25 Ինչպէս է պող ջուրը ծարաւ մարդուն,
Այսպէս է հեռու երկրէ ելած բարի լուրը:

*Եբր. պարգեւի

Իկա՛մ, կը յարուցանէ

- 26 Ձոր մարդուն առջև խոնող արդար
Պղտորուած աղբիւրի ու աւրուած ակի ին նմանի:
27 Շատ մեղ ուտելը աղէկ է,
Եւ Բարոյն իր փառքը փնտռելը փառք չի:
28 Իր ոգին չզրպող մարդը
Փլած աւանդարիսկ քաղաքի ոգի է:

ԳԼ. ԻԶ

- 1 Ինչպէս ամառուան մէջ ձիւն, և հունձքի առեւն
անձրև,
Այնպէս յիմարին պատիւ չվայլեր:
2 Ինչպէս ճնճղուկը կը պտըտի, ու ծիծեռնիկը կը
թռչի,
Այնպէս առանց պատճառի անէծքը չգար:
3 Ձիւն խորագան, ու իշուէ սանձ,
Եւ յիմարներուն կռնակին դաւազան ոգի է:
4 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան
մի տար,
Զըլլայ որ դուն ալ անոր նման ըլլաս:
5 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան
տուր,
Զըլլայ որ անիկա զինք իմաստուն կարծէ:
6 Յիմարին ձեռքով խօսք զրկողը
Իր ոտքերը կը կտրէ աւանդ *կը քաշէ:
7 Ինչպէս կաղին ոտքերը կ'երերան,
Այնպէս յիմարին բերնին մէջ առակը:
8 Յիմարին պատիւ տուողը

*Եբբ. կը խմէ

- *Քարակոյտի մը մէջ պարտաւոր քարերու ծրար ոգի
չէ՝ կը նմանի:
9 Առակը յիմարին բերնին մէջ
Գինովին ձեռքը մանող փուշին պէս է:
10 Մեծ է ամէն բան Ստեղծողը,
Որ յիմարին վարձք կու տայ, և յանցաւորներուն
վարձք կու տայ:
11 Ինչպէս շունը իր փխածին կը դառնայ,
Այնպէս յիմարը իր յիմարութեանը կը դառնայ:
12 Զինք իմաստուն կարծող մարդ մը տեսար,
Աւելի յոյս կայ յիմարէն քան թէ անկէ:
13 Ծոյլը կ'ըսէ թէ ճամբուն մէջ տուած կայ,
Հրապարակներուն մէջ տուած:
14 Ինչպէս դուռը իր ծանիններուն վրայ կը դառնայ,
Այնպէս ծոյլը իր անկողինին վրայ:
15 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խօթէ,
Ու բերանը աւանդ տանելու դժուարութիւն կը զգայ:
16 Ծոյլը իր աչքերուն
Խեղացի պատասխան տուող եօթը մարդէն աւելի
իմաստուն կ'երեւնայ:
17 Իրենը չեղած դատին համար բարկացող անցաւորը
Շունը ականջներէն բռնողին ոգի է:
18 Ինչպէս կատաղած մարդը որ կրակի կայծեր, նետեր ու
մահ կը ցանէ,
19 Այնպէս է այն մարդը որ իր բարեկամին նենգութիւն
կ'ընէ,
Ու երբեք կ'ըսէ, Ահա կատակ ըրի:
20 Առանց փայտի կրակը կը մարի,

*Կաթ, Պարստաթիկի մէջ քար կապողին

- Եւ եթէ քսու չըլլայ, կուիւր կը դադարի:
- 21 Ինչպէս ածուխը կայծերուն, ու փայտը կրակին,
Այնպէս է կուռաստէր մարդը վէճ բռնկցնելուն:
- 22 Քսու մարդուն խօսքերը քաղցր պատուաներու պէս են,
Ու անոնք մինչև փորին շտեմարանները կ'իջնեն:
- 23 Եւ անդուն շրթունքները և չար սիրտը
Արծաթի կղզիաքով ապկիած հոգէ ամանի չը քանդուի:
- 24 Ատեցողը իր շրթունքներովը կը կեղծէ,
Ու սրտին մէջ նենգութիւն կը պահէ:
- 25 Անոր գեղեցիկ խօսուածքին չհաւատաւ.
Վասն զի անոր սրտին մէջ եօթը զոռուելի բան կայ:
- 26 Ան որ էր ատելութիւնը նենգութեամբ կը ծածկէ,
Անոր չարութիւնը ժողովքի մէջ պիտի յայտնուի:
- 27 Փոս փորողը ինք մէջը պիտի խնայ,
Եւ ան որ քար կը դրօշէ՝ իրեն պիտի դառնայ:
- 28 Ստախօս լեզուն *իր ծեծածները՝ կ'ատէ,
Ու շողորթութիւնը բերանը կտրուստ կ'ընէ:

ԳԼ. ԻԷ

- 1 Վաղուան համար մի պարծիր,
Վասն զի չես գիտեր թէ օրը ի՞նչ պիտի ծնանի:
- 2 Բեղ ուրիշը գտվէ և ոչ թէ քու բերանդ,
Օտարը՝ և ոչ թէ քու շրթունքներդ:
- 3 Քարը ծանրութիւն՝ ու աւաղը բեռ առնէ.
Բայց յիմարին բարկութիւնը երկուքէն ալ ծանր է:
- 4 Բարկութիւնը անողորմ է, ու սրամտութիւնը խիտէ.
Բայց նախանձին առջև ո՞վ կրնայ կենալ:

*Կա՛մ, զինք ծեծողները

- 5 Յայտնի յանդիմանութիւնը
Ծածուկ սերէն աղէկ է:
- 6 Բարեկամին առաջ վէրքերը հաւատարիմ են.
Բայց թշնամիին համբոյրները առատ են:
- 7 Կուշտ մարդը խորիւրք կ'արհամարհէ.
Բայց անօթի մարդուն ամէն լեզի բան անյոշ կու գայ:
- 8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը
Իր բոյնէն թափառական եղող թռչունին պէս է:
- 9 Իւղը ու խունը սիրար կը զուարճացնեն.
Նմանապէս բարեկամին քաղցրութիւնը՝ մտերիմ՝
խորհրդով:
- 10 Քու բարեկամը ու քու հօրդ բարեկամը մի թողուր,
Եւ քու նեղութեանդ ատենը քու եղբորդ տունը մի
երթար.
- Մօտ գրացին հեռու եղող եղբօրմ աղէկ է:
- 11 Որդեակ իմ, իմաստուն եղիւր ու սիրտս ուրախացուր,
Որպէս զի զիս անարգողին պատասխան տամ:
- 12 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ աւելի զգուշանայ.
Բայց միամիտները առաջ կ'անցնին աւելի քան կրեն:
- 13 Օտարականի մը երաշխաստ եղողին զգեստը առ,
Եւ օտար կնոջ համար երգիչի եղբէն գրաւ առ:
- 14 Եթէ մէկը առաւօտուն կանուխ կ'ըլլէ, ու իր դրացին
բարձր ձայնով օրհնէ,
Ասիկա անոր անէծք կը սեպուի:
- 15 Անձրեւոտ օրուան շարունակ կաթիլը
Ու կուռաստէր կ'ընէ իրարու կը նմանին:
- 16 Զանկաւ ծածուկ պահողը հովը կը պահէ,
Եւ աջ ձեռքին Զիւ պահած իւղը զիս կը յայտնէ:
- 17 Երկաթը երկաթով կը սրուի,
Ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը սրէ:

- 18 Թագենիին հող տանողը անոր պատուը կ'ուտէ,
Եւ իր տէրը պահպանողը պատու կը գանէ:
- 19 Ինչպէս ջուրը երեսը երեսին,
Նոյնպէս սիրտը մարդը մարդուն է: Եւ Եւ-Եւէ:
- 20 Դժոխքը ու կորուստը չեն կշտանար,
Մարդուն աչքերն ալ չեն կշտանար:
- 21 Ինչպէ՞ս հալոցը արծաթի՞մ' և քուրան սոկին է: Բո-Բէ,
Այնպէս ալ մարդը զինք գովող բերանը Բո-Բէ:
- 22 Յիմարը ցորենի հետ անկանի մէջ ստնդիտուով ծե-
ծես ալ,
Անոր յիմարութիւնը անկէ չերթար:
- 23 Գու ոչխարներուդ վիճակը աղէկ գիտցիր,
Եւ Գու հօտերուդ աղէկ նայէ:
- 24 Վասն զի հարստութիւնը միշտ չմնար,
Ու թողը դարէ դար չտեսեր:
- 25 Կանանչը կը բուսնի, խոտը կ'երեւնայ,
Եւ լեռներուն խոտերը կը ժողվուին:
- 26 Գառները քու հագուստիդ համար են,
Ու նոխաղները դաշտերուն զինն են:
- 27 Գու կերակուելիդ համար և քու տանդ կերակուելին
համար
Ու քու աղախիններուդ ապրուստին համար
Բաւական այծի կաթ՝ պէտէ տանես:

ԳԼ. ԻԸ

- 1 Ամբարիշտը առանց մէկուն հալածելուն կը
փախչի.
Բայց արդարները առայդ առիւծի պէս քաջասիրտ
կ'ըլլան:

- 2 Երկրին յանցանքովը անոր իշխանները շատ կ'ըլլան.
Բայց անոր վիճակը իմաստուն և գիտուն մարդուն
ձեռքով շոք տէն կը դիմանայ:
- 3 Աղքատները զրկող չքաւոր մարդը
Հացի կարօտութիւն բերող յորդաճառ անձրեւի պէ՞ս է:
- 4 Օրէնքը մերժողները ամբարիշտները կը գովեն.
Բայց օրէնքը պահողները անոնց դէմ կը կենան:
- 5 Ջուր մարդիկ իրաւունքը չեն հասկնար.
Բայց Տէրը փնտռողները ամէն բան կը հասկնան:
- 6 Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքատը
Ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստ մարդէն
աղէկ է:
- 7 Օրէնքը պահողը իմաստուն տղայ է.
Բայց շուսյլներուն բարեկամ եղողը իր հայրը կ'ա-
մբջնէ:
- 8 Իր ստացուածքը տոկոսիքով և վաշխով աւելցնողը
Զանկաւ աղքատին ողորմութիւն ընողին համար կը
ժողվէ:
- 9 Ան որ օրէնքը մոտիկ ընելէն ետ կը դարձնէ իր ականջը,
Անոր աղօթքը անգամ պիղծ է:
- 10 Ուղիղները չար ճամբու մէջ մարդեցնողը իր փոխին
մէջ պիտի խնայ.
- Սակայն արդարները բարիք պիտի ժառանգեն:
- 11 Հարուստ մարդը իր աչքերուն իմաստուն կ'երեւնայ.
Բայց հանձարեղ աղքատը զանկաւ կը քննէ:
- 12 Երբ արդարները ուրախանան, մեծ փառք կ'ըլլայ.
Բայց երբ ամբարիշտները բարձրանան, մարդ *կը
փնտռուի:

*Աստ, կը պահուրտի

- 13 Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն չգտներ.
Բայց **պահա՛** խոստովանողը ու մէկդի ձգողը ողորմու-
թիւն կը գտնէ:
- 14 Միշտ վախցող մարդը երանելի է.
Բայց իր սիրտը խտացնողը չարիքի մէջ պիտի խշտայ:
- 15 Աղքատ ժողովուրդի վրայ իշխող ամբարշտը
Մռնչող աւիւծի ու անյագ արջու է **պահա՛**:
- 16 Խոհեմութիւն չունեցող իշխանը շատ զրկողութիւն-
ներ կ'ընէ.
Բայց ազահութիւնն զգուցող էր կեանքը կ'աւելցնէ:
- 17 *Արեւնապարտ մարդը մինչև գուրը կը փախչի.
Թող մէկը չպաշտպանէ զանկեալ:
- 18 Կատարելութեամբ քաջողը փրկութիւն կը գտնէ.
Բայց ծուռ մարդը քիչ երկու ճամբով է **պահա՛**, անոնց
մէկուն մէջ կ'իյնայ:
- 19 Իր երկիրը գործողը հացով պիտի կշտանայ,
Ու գատարկ մարդոց հետեւողը աղքատութեամբ
պիտի լեցուի:
- 20 Հաւատարիմ մարդը շատ օրհնութիւններ կ'աւել-
նէ. Բայց հարուստ ըլլալու արտարացողը պիտի չարքա-
րանայ:
- 21 Աչառութիւն ընել աղէկ է,
Վասն զի պատառ մը հացի համար մարդ յանցանք
կը գործէ:
- 22 Ձար աչք ունեցող մարդը հարուստ ըլլալու կ'ար-
տայ,
Ու չգիտեր որ իր վրայ աղքատութիւն պիտի գայ:
- 23 Մարդ յանդիմանողը վերջապէս շնորհք կը գտնէ

*Եբբ. Անձի մը արեւնապարտ ճնշուած

- Լեզուով շողորթութիւն ընողէն աւելի:
- 24 Ան որ իր հայրը կամ մայրը կը կողոպտէ, ըսելով Թէ
Յանցանք չէ,
Անիկա ապականարար մարդուն ընկերն է:
- 25 Հպարտ սիրտ ունեցող մարդը կուր կը հանէ.
Բայց Տէրոջը ապաւինողը պիտի գերնայ:
- 26 Իր սրտին ապաւինողը անմիտ է.
Բայց իմաստութեամբ քաջողը պիտի ազատի:
- 27 Աղքատին տուողը կարօտ չըլլար.
Բայց անիւ երես դարձնողը շատ անէծքներ կ'աւել-
նէ:
- 28 Եթէ ամբարշտները բարձրանան, մարդիկ կը պահ-
ուին.
Բայց եթէ անոնք կորսուին, արդարները կը շատանան:

ԳԼ. ԻԹ

- 1 *Շատ անգամ յանդիմանուած* մարդը որ իր
պարանոցը կը խտացնէ,
Յանկարծ պիտի կտորուի ու ըժշկութիւն պիտի
չգտնէ:
- 2 Եթէ արդարները զօրանան, ժողովուրդը կ'աւրախա-
նայ.
Բայց երբ ամբարշտը իշխանութիւն կ'ունենայ, յո-
ղովուրդը կը հեծէ:
- 3 Իմաստութիւն սիրող մարդը իր հայրը կ'աւրախացնէ.
Բայց պրոնիկներուն ընկեր եղողը ստացուածքը կը
ցրուէ:
- 4 Թագաւորը արգարութեամբ կը հաստատէ էր երկիրը:

*Կաթ, կռուատէր

- Բայց կաշառք տառնողը զանիկա կը կործանէ:
- 5 Իր ընկերին շողջարթով ութ իւն ընող մարդը
Անոր քայլերուն որդայթ կը լարէ:
- 6 Ձար մարդուն ամբարշտութեանը մէջ որդայթ կայ.
Բայց արդարը ցնծութեան և ուրախութեան մէջ
պիտի ըլլայ:
- 7 Արդարը աղքատներուն դատը գիտէ.
Բայց չար մարդը տեղեակ չըլլար:
- 8 Ծաղր ընող մարդիկ քաղաքը կը բռնկցնեն.
Բայց իմաստունները բարկութիւնը կը դարբեցնեն:
- 9 Իմաստուն մարդը երբ յիմարին հետ վիճարանու-
թիւն կ'ընէ,
Թէ՛ սրբողի և թէ՛ ծիծաղի՝ հանգիստ չըլլար:
- 10 Արիւնահեղ մարդիկ արդարը կ'ատեն.
Բայց ուղիղները անոր սրպիտութիւնը կը հարցնեն:
- 11 Յիմարը իր միտքը բոլորովին կը յայտնէ.
Բայց իմաստունը զանիկա ուրիշ ատենի կը պահէ:
- 12 Սուտ խօսքերու տկանջ դնող իշխանին
Բոլոր ծառաները չար կ'ըլլան:
- 13 Աղքատը ու բռնաւորը իրարու հանգիպեցան.
Երկուքին ալ աչքերուն լոյս տուողը Տէրն է:
- 14 Աղքատները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին
աթոռը
Յաւիտեան հաստատ կ'ըլլայ:
- 15 Գաւազանը ու յանգիմանութիւնը իմաստութիւն
կու տան.
Բայց էր հաբէն ձգուած տղան իր մայրը կ'ամբցնէ:
- 16 Երբ ամբարիշտները շատնան, յանցանքը կը շատնայ.
Բայց արդարները անոնց խնայող պիտի տեսնեն:
- 17 Խրատէ քու որդիդ, որպէս զի քեզ հանգստացնէ,

- Եւ քու հոգիդ զուարճացնէ:
- 18 Առանց մարգարէութեան ժողովուրդը կը խտորի.
Բայց օրէնքը պահողը երջանիկ կ'ըլլայ:
- 19 Հասկցող ու պատասխան չտուող ծառան
Խօսքերով չխրատուիր:
- 20 Իր խօսքերուն մէջ արտորացող մարդ մը տեսա՞ր.
Աւելի յոյս կայ յիմարէն քան թէ անկէ:
- 21 Եթէ մէկը իր ծառան աղայութենէն փափկութեամբ
կը մեծցնէ,
Վերջապէս անիկա իր տղան կ'ըլլայ:
- 22 Բարկատիրտ մարդը կուս կը հանէ,
Եւ ցտակտ մարդը շատ յանցանքներ է գործէ:
- 23 Մարդուն հպարտութիւնը զինք կը կործանէ.
Բայց հեղահոգի մարդը փառք կը վառակի:
- 24 Գողին ընկեր եղողը իր հոգին կ'ատէ,
Անիկա երգումը կը լսէ, ու էր գէրջած չյայտներ:
- 25 Մարդու վախը որդայթի մէջ կը ձգէ.
Բայց Տէրոջը ազաւինողը ամուր տպաստանարան
կ'ունենայ:
- 26 Շատերը իշխանին երեսը կը փնտռեն.
Բայց մարդուն իրաւունքը Տէրոյմէն է:
- 27 Անօրէն մարդը արդարներուն զգուելի է,
Եւ ուղղութեամբ քաղողը ամբարշտին զգուելի է:

ԳԼ. Լ

- 1 Յակեհան Ագուրի խօսքերը,
Այսինքն պատգամը, զոր անիկա Իթիէլի խօսեցաւ,
Իթիէլի և Ուլայի:
- 2 Արդարեւ ես ա՛յն մարդէ թանձրամիտ եմ.

- Ու ես մարդկային խոհեմութիւն չունիմ:
- 3 Ես իմաստութիւն չսորվեցայ,
Ու *Ամենասուբերին գիտութիւնը չեմ գիտեր:
- 4 Երկինք ո՞վ ելաւ ու իջաւ.
Հովը իր ձեռքերուն մէջ ո՞վ ժողվեց.
Ջուրերը ե՞ր հանդերձին մէջ ո՞վ ամփոփեց.
Երկրի բոլոր ծայրերը ո՞վ հաստատեց.
Անոր անունը ի՞նչ է, ու անոր որդւոյն անունը ի՞նչ է.
Եթէ գիտես՝ ըհ:
- 5 Աստուծոյ ամէն խօսքերը մաքուր են.
Անիկա իրեն ապաւինողներուն առաքար է:
6 Դուն անոր խօսքերուն վրայ բռն մի աւելցնէր,
Որպէս զի չըլլայ թէ քեզ յանդիմանէ, ու դուն ստաս
խօս երեւնաս:
- 7 Քեզմէ երկու բան կը խնդրեմ.
Մեռնելէս առաջ պահա՛ ինծմէ մի արգիլեր.
8 Ունայնութիւնը և սուս խօսքը ինծմէ հեռացուր.
Ինծի աղքատութիւն կամ հարստութիւն մի տար.
Իմ սովորական հացովս զիս կերակրէ:
- 9 Ձըլլայ որ կշտանամ և փեշ սւրանամ,
Ու, Տէրը ո՞վ է, ըսեմ.
Եւ չըլլայ որ աղքատանամ ու գողութիւն ընեմ,
Եւ իմ Աստուծոյ անունը պարսպ տեղ բերանս առնեմ:
- 10 Ծառայի մը համար իր տէրոջը ամբաստանութիւն
մի ընեմ,
Ձըլլայ որ քեզի անէծք տայ, ու դուն յանցաւոր
գտնուիս:

*Կամ, սուրբերուն

- 11 Յեղ կայ որ իր հայրը կ'անիծէ,
Եւ իր մայրը չօրհնէր:
- 12 Յեղ կայ որ իր աչքին առջև մաքուր է,
Սակայն իր աղտեղութենէն լուացուած չէ:
- 13 Յեղ կայ որուն աչքերը խիստ ամբարտաւան են,
Ու անոր արաւեանոնքները բարձրացած են:
- 14 Յեղ կայ որուն ակունքները սուրբու պէս են,
Եւ անոր ժանկերները դասակներու պէս են,
Աղքատները երկրի վրայէն՝
Ու անանկները մարդոց մէջէն ուտելու համար:
- 15 Տղուկը երկու աղջիկ ունի.
Տուր, տուր՝ Գընն:
Այս երեքը չեն կշտանար,
Ու չորս բան կայ Գընն՝ Հերիք է՝ չեն ըսեր:
- 16 Գերեզմանը, ամուլ արգանդը,
Երկիրը որ ջրով չկշտանար
Ու կրակը որ Հերիք է՝ չըսեր:
- 17 Այն աչքը որ իր հայրը ծաղր կ'ընէ,
Եւ իր մօրը հնազանդիլը կ'անազգէ,
Ջորերուն ագաւանները պիտի փորեն,
Ու զանիկա արծիւներուն ձագերը պիտի ուտեն:
- 18 Այս երեք բանը ինծի զարմանալի կ'երեւան,
Եւ չորս բան կայ զորոնք չեմ գիտեր:
- 19 Օղին մէջ արծիւին ճամբան,
Ապառաժի վրայ օձին ճամբան,
Ծովուն մէջ նաւուն ճամբան,
Ու աղջկան քով սյր մորդուն ճամբան:
- 20 Շնացող կնոջ ճամբան ալ այնպէս է,
Կ'ուտէ ու բերանը կը սրբէ,
Եւ, Ձարութիւն չըլլի՝ կ'ըսէ:

- 21 Երեք բանի համար երկիր կը դողայ,
Ու չորս բան կայ, զորոնք չկրնար տանիլ .
- 22 Ծառան երբ թագաւորէ,
Յիմարը երբ հացով կշտանայ,
- 23 Ատելի կինը երբ կարգուի,
Եւ աղախինը երբ իր տիկնոջ ժառանգ ըլլայ:
- 24 Երկրի վրայ չորս բան կայ որոնք պզտիկ են,
Բայց անոնք շատ խելացի են.
- 25 Մըջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն,
Բայց իրենց կերակուրը ամառունէն կը պատրաստեն.
- 26 Ճագարները տկար ժողովուրդ մըն են,
Բայց իրենց տունները վէժերու մէջ կը շինեն.
- 27 Մարտիները թագաւոր չունին,
Սակայն ամէնը գունդ գունդ դուրս կ'ելլեն.
- 28 *Մոդէսը էր ձեռքերովը պարտէրուն կը փակչի,
Ու թագաւորաց պալատներուն մէջ կը գտնուի:
- 29 Աղէկ քալող երեք բան կայ,
Եւ չորս բան կայ որոնք գեղեցիկ քալուածք ունին.
- 30 Առիւծը՝ որ ամէն անասուններէն զօրաւոր է,
Ու բնաւ մէկուն երեսէն ետ չդառնար.
- 31 Դժբեր կապած չի՞ ու նոխարը,
Եւ թագաւորը՝ որուն ժողովուրդը իրեն հետ է.
- 32 Եթէ բարձրանալով յիմարութիւն ըրիր,
Կամ՝ չարութիւն մը մտածեցիր,
Ձեռքդ բերնիդ վրայ Խէր:
- 33 Վասն զի եթէ կաթը ձեռեմ՝ կողքի կ'ելլէ,

*Կամ, Սարգը. Ե՞րբ. սեմամբիթ, որով է՛մանանք հոգեւ
 փոքր եւ որոնք չեն Խէր
 Կամ, Որստկան չունը

Եթէ քիթը ճմլեա՝ արեւն կ'ելլէ.
 Նոյնպէս եթէ բարկութիւնը դրդուես՝ կռիւ կ'ելլէ:

ԳԼ. ԼԱ.

- 1 Լեմուէլ թագաւորին խօսքերը,
 Այսինքն պատգամը, զոր անոր մայրը անոր սորվեցուց:
- 2 Ի՞նչ ըսէ՛, ով որդեակ իմ,
 Ի՞նչ ըսէ՛, ով իմ որովայնին որդին,
 Ի՞նչ ըսէ՛, ով իմ ուխտերուս որդին:
- 3 Քու զօրութիւնդ կ'ներուս մի տար,
 Ոչ ալ քու ճամբաներդ թագաւորներ բնաջինջ ընող-
 ներուն:
- 4 Ով Լեմուէլ, թագաւորներուն չվայլեր,
 Գինի խմել թագաւորներուն չվայլեր,
 Եւ օղի խմել իշխաններուն չվայլեր.
- 5 Զըլլայ որ խմեն ու օրէնքը մոռնան,
 Եւ տառապեալնէրէն մէկուն դատատարն ծռեն:
- 6 Օղին կորսուելու վրայ եղողին,
 Ու գինին դառնահոգիներուն տուէք.
- 7 Որպէս զի անոնք խմեն ու իրենց աղքատութիւնը
 մոռնան,
 Եւ իրենց նեղութիւնը մէյմըն ալ չյիշեն:
- 8 Բաց քու բերանդ համը մարդուն համար,
 Ու ըսող անխնամ մնացածներուն դատին համար:
- 9 Բաց քու բերանդ, արդարութեամբ դատէ,
 Եւ աղքատին ու անաւիկին դատատարն տես:
- 10 Առաքինի կ'ընը ո՞վ կ'ընայ գանել.
 Անոր գինը գոհարներէն շատ աւելի է:
- 11 Անոր երկանը սիրտը անոր վրայ վատահ է,

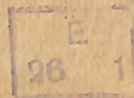
- Ու աւարի կարօտ չըլլար:
- 12 Անիկա իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ
Անոր բարիք կը բերէ և ոչ թէ չարիք:
- 13 Բուրդ ու քիթան կը փնտռէ,
Եւ *ուզածը ձեռքովը կը գործէ:
- 14 Անիկա վաճառականի նաւերուն կը նմանի.
Իր հացը հեռու տեղէ կը բերէ:
- 15 Եւ անիկա գիշերով կ'ելլէ, ու տանը խորհրդը կերա-
կուր
Եւ իր աղախիններուն բաժին կու տայ:
- 16 Արաի մը վրայ կը խորհի ու զանիկա ծախու կ'առնէ,
Եւ իր ձեռքերուն պտուղէն սյգի կը անկէ:
- 17 Իր մէջքը զօրութեամբ կը պնդէ,
Ու իր բազուկները կը զօրացնէ:
- 18 Իր վաստակին աղէկ ըլլալը կը հասկնայ.
Անոր ճրագը գիշերը չմտնի:
- 19 Իր ձեռքերը իրիկին կ'երկնցնէ,
Ու ափովը բոքը կը բռնէ:
- 20 Ձեռքը աղքատին կը բանայ,
Ու ձեռքերը կարօտներուն կ'երկնցնէ:
- 21 Իր տանը խորհրդը համար ձիւնէն չվախնար.
Քանի որ բոլոր ընտանիքը կրկին հանդերձ հագած են:
- 22 Իրեն ծածկոցներ կը շինէ
Իր հանգերը բեհեզ ու ծիրանի է:
- 23 Անոր սյրը կը ճանչցուի դռներուն մէջ,
Երբ երկրին ծերերուն հետ կը նստի:
- 24 Կտու կը գործէ ու կը ծախէ,
Եւ վաճառականներուն գօտիններ կու տայ:

*Կաթ, յօժարութեամբ

- 25 Զօրութիւն ու փառք կը հագնի.
Ու վերջին օրերը պիտի ուրախանայ:
- 26 Իր բերանը իմաստութեամբ կը բանայ,
Եւ իր լեզուին վրայ *քաղցրութեան օրէնք կայ.
- 27 Իր տանը ճամբաները կը քննէ,
Եւ ծուլութեան հացը չուտեր:
- 28 Անոր աղաքը կ'ելլեն ու զանիկա երանելի կ'անուա-
նեն.
Անոր սյրն ալ զանիկա կը գովէ, ըսելով,
29 Շատ աղջիկներ առաքինի եղան,
Բայց դուն ամէնէն գերազանց եղար:
- 30 Վայելչութիւնը սուտ է, ու գեղեցկութիւնը ու-
նայն է.
Սաթա Տէրտջմէ վախցող կինը պիտի գովուի:
- 31 Տուէք անոր իր ձեռքին պտուղէն,
Ու անոր գործերը դռներու մէջ գովեն զանիկա:

*Կաթ, ողորմութեան

5m

5-20

13016/786

« Ազգային գրադարան

NL0239462

56.740